

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petič vrst & Din 4.— Popust po dogovoru, inzerati davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inostranstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRAD, Slomškov trg 5. — Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Bolgarsko turška pogodba naj bi preprečila vojne zapletitja na Balkanu

Bolgarski tisk pripisuje pogodbi s Turčijo realen značaj, ki bo vplival na spremembo položaja na Balkanu in v Podunavju ter omejil vojno na ozemlje med Egejskim in Jadranskim morjem — Močan odmev pogodbe v obeh taborih

Sofija, 19. febr. AA. Vlada list »Dnes« piše v uvodniku: Skupna bolgarska turška izjava, ki je bila istočasno objavljena v Sofiji in Ankari in ki poudarja na tako jasen in nedvoumen način miroljubnost obeh sosednjih in prijateljskih držav, bo brez dvoma naletela na najboljše odmeve ne samo v državah, ki se jih neposredno tiče njeno izvajanje, pač pa prav tako tudi v drugih, bližnjih in daljnih državah.

Isti list potem poudarja, da bo ta izjava imela izredno velik pomen za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov ter pravi med drugim: S to izjavo se še enkrat poudarja na zelo sugestivni način namera balkanskih držav, da odstranijo vse pogoje za trenja ali nesoglasja, ki bi mogla ustvariti nezaupanje in na ta način povod za morebitno kalitev odnosov dobrega sosedstva.

Dnevnik v članku pod naslovom »Osvetlujejoči tok« piše: V dušnem ozračju na Balkanu bolgarska turška izjava učinkuje kot osvetojuči tok, kakor se je izrazil glavni tajnik turškega zunanjega ministrstva Numan Menemencoglu. Težki dogodki so ustvarili zadnje mesece napetost na Balkanu, zlasti pa se v odnosih med Bolgarijo in Turčijo. Iz državnih razlogov tega ali onega značaja, so bili izdani tudi vojaški ukrepi in pričakovati je bilo pomembnih zapletitijev na balkanskem prostoru.

Pod takšnimi okolišninami dobiva skromna listina, podpisana med bolgarsko in turško vlado, realen značaj in odkriva možnost, da se prepreči zapletitja. Obenem s tem predstavlja podpis turške bolgarske izjave viden dokaz, da med obema sosednjima državama ni protislovij niti narodnega niti političnega značaja, ki jih ne bi bilo mogoče odstraniti, ter da so bili njeni odnosi na umeten način sklenjeni samo zaradi tujih koristi in sicer od držav, ki so tuje Balkanu in njegovemu miru.

Svoja izvajanja končuje članek z naslednjimi besedami: Bolgarski narod sprejema turško bolgarsko izjavo z občutjem zadovoljstva. Ker je vse dobro, lahko bolj ali manj prispeva k okrepitvi miru. Ugoden preobrat v turško bolgarskih odnosih bo po vseh pričakovanjih vplival tudi na ves položaj v balkanski in podunavski Evropi, ko se ustvari ozračje sodelovanja med balkanskimi narodi.

»Slov.«

V svojem uvodniku pod naslovom »Zmagoslavje razuma« najprej navaja razloge, ki so logično morali privedi do bolgarske turške izjave, potem pa nadaljuje: Bolgarska turška izjava nas je razveselila, ker vidimo, da ima namen urediti ne samo odnose med Bolgarijo in Turčijo, pač pa tudi okrepiti Balkan in omejiti sedanjo vojno na področje med Egejskim in Jadranskim morjem.

List nato opozarja, da je ta izjava jasno, po smislu in duhu, ter poudarja, da z njo obe sosednji in prijateljski državi v jugovzhodni Evropi poudarjata glasno željo, da se balkanski polotok reši svojega požara. Že zdaj je jasno, postalo pa bo še bolj, kdo bo odgovoren za morebitno kršitev miru v jugovzhodni Evropi. Odgovornost pa ni prazna beseda. Svetovna javnost mora vedeti, kdo ima interes na tem, da se razširi sedanje vojno področje, da se razširi vojna, za katero so male države očitno najmanj odgovorne. Vsak odgovoren činitelj mora vedeti za dvoje oči, ki gledata na njegova dejanja, in to sta božja oko in oko človeške vesti. Sveži spomini na strahotno preteklo vojno so narode spametovali in jih naredili previdnejše.

Tudi

»Mir«

posveča bolgarsko turški izjavi uvodnik in zlasti poudarja tisto mesto, ki govori o tem, da podpis te izjave ne gre na škodo obstoječih pogodbenih obveznosti Bolgarije in Turčije do tretjih držav. Potem pa poudarja: To pomeni, da bi odnosi Bolgarije in Turčije do vojne, ki bi se utegnili razširiti, mogli biti neodvisni in svobodni. Z ozirom na to ima podpis izjave med Turčijo in Bolgarijo za glavni cilj oživiti v skladu z današnjimi pogoji pogodbo o večnem prijateljstvu, ki je bila sklenjena pred 15 leti, obenem pa prinese mir v sedanjem nemirnem času, v kateri smo se končno tako globoko znašli. Postavljati pa se ne more v tem primeru vprašanje nove usmeritve v politiki obeh držav, ker je ta izjava, kakor je dejal sam zunanji minister »Prova«, prišla le za to, da se okrepi obstoječa prijateljska pogodba med Bolgarijo in Turčijo.

Vladni list »Večernik« prinaša članek pod naslovom »Pomiritev jugovzhoda« in v njem piše, da med Bolgarijo in Turčijo ni spornih vprašanj.

Ugodna presoja v Turčiji

Carigrad, 19. febr. s. (Reuter). Poluradni list »Yeni Sabah« pravi, da bo bolgarska turška izjava zagotovila ročnic

mir na Balkanu. List piše o junaštvu grškega naroda in pravi: S podpisom bolgarsko turške izjave je sedaj druga pot za napad na Grčijo skozi Bolgarijo zaprta. Podpis turško bolgarske izjave naj bi služil kot vzgled balkanskim državam, da bi tudi one podpisale podobne izjave.

List »Iktam« prav tako poudarja, da je bila podpisana bolgarska turška izjava v interesu miru na Balkanu ter pravi, da bi utegnili sedaj samo Nemčija ta mir porušiti. List izraža upanje, da bo nemška vojska, ki je trenutno v Bolgariji, tam tudi ostala.

Ankara, 19. febr. e. (Reuter). Zunanji minister Saradzoglu je nekaj ur pred podpisom turško bolgarske deklaracije sprejel angleškega veleposlanika, nato pa grškega veleposlanika in z obema ostal dalje časa v prisrčnem razgovoru.

Vtis v Grčiji

Atene, 19. febr. e. (CBC). Izjava bolgarsko turške deklaracije o prijateljstvu in nenapadanju je izzvala v grški javnosti pravo osuplost, tisk se pa trudi, da ta dogodek prikaže kot popolnoma brezpomenben in brez vpliva na položaj Grčije. Grki, tako pišejo listi, to deklaracijo lahko samo pozdravljajo, ker pomeni razčiščenje položaja na Balkanu. V političnih krogih ne prikrivajo, da je s tem izginilo vsako upanje, da bi Turčija pomagala Grčiji.

Atene, 19. febr. e. (Reuter). List »Catinerik« piše: Smatramo, da točno tolačimo stališče Grčije, če pravimo, da je turško bolgarska deklaracija napravila ugoden vtis v Grčiji, ker se smatra, da je njen namen okrepiti miroljubnega duha. List »Proia« piše, da pomeni turško bolgarska izjava dogodek, ki odstranjuje komplikacije na Balkanu.

Nepotrjena vest o nemškem posredovanju v Atenah

Atene, 19. febr. s. (Columbia BS). V grških uradnih krogih ni mogoče dobiti nobene potrditve vesti, da bi bila Nemčija predložila grški vladi sklenitev miru med Grčijo in Italijo.

Italijanski komentarji

Rim, 19. febr. AA. (Stefani). Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Turško bolgarsko izjavo so simpatično sprejeli novine po vsem svetu razen v Angliji. V Zedinjenih državah pišejo številni listi, da pomeni ta izjava diplomatski neuspeh Anglije. Gotovo je, da ta diplomatska listina za Anglijo ne pomeni uspeha. To v ostalem tudi potrjujejo poluradni angleški listi. Turčija in Bolgarija sta sklenili pogodbo, ki teži za tem, da se ohrani mir na evropskem jugovzhodu.

Rim, 19. febr. AA. (Stefani). »Popolo di Roma« opozarja, da sta Bolgarija in Turčija imeli pogodbo o večnem prijateljstvu in miru, ki ni bila nikdar odpovedana in piše, da bi se torej lahko komu zdela, da je nova pogodba odveč. Če sta pa obe državi čutili potrebo, da zopet slovesno potrdita svoje prijateljske vezi in nespremenljive odnose in vzajemno zupnanje politiko, tedaj je jasno, da je bila ta nova pogodba bolj namenjena tretjim državam, kakor pa tema dvema državam.

Te tretje države pa so lahko samo tiste, ki bi hotele izzvati nesporazume med Sofijo in Ankaro, da bi jih potemile v vojno. Z drugimi besedami povedano pomeni pogodba med Turčijo in Bolgarijo, da sta obe državi zavzele stališče proti Angliji, oziroma proti državi, ki je s svojim zavzetstvom s Turčijo lotela doseči to, da bi to državo izbrala v svoji politični in vojni gri proti državam osi.

Rumunska sodba

Bukarešta, 19. febr. e. V tukajšnji politični javnosti je bil bolgarsko turški sporazum o nenapadanju in prijateljskem sodelovanju sprejet zelo povolno. V tukajšnjih krogih smatrajo ta sporazum kot uspeh nemške diplomacije in to tembolj, ker sodijo, da bo tudi Moskva zadovoljna s tem stanjem v trenutku, ko se je mislilo, da se bo težko našla ugodna rešitev.

V vsakem primeru tako pravijo v tukajšnjih političnih krogih, se mora Stanek med kancelarjem Hitlerjem in jugoslovenskimi državni ki z vsi pravico smatrati v svetovni javnosti kot dogodek velikega pomena za razvoji položaja na Balkanu, ker je nedvoumno bistveno vplival na stališče Turčije in Bolgarije. To je najboljši dokaz, da pomeni miroljubno stališče jugoslovanske in njeno lojalno sodelovanje z Nemčijo, če ne »sodoto« na vendar zelo močno podlago miru na Balkanu.

Bukarešta, 19. febr. AA. (DNB). Rumunske novine ugotavljajo, da pomeni bolgarsko turška izjava velik dogodek za vzhodni del Balkana »Timbul« priominja, da je bila Anglija prisiljena umakniti

se z Balkana in da bo morala prekiniti diplomatske odnose tudi z drugimi balkanskimi državami.

Angleški tisk

o »živčni vojni«

London, 19. febr. s. (Reuter). »Daily Telegraph« komentira danes podpis bolgarsko turške pogodbe ter poudarja, da ni glede pogajanj za bolgarsko turško deklaracijo obstojal prav noben misterij. Pogajanja so se začela in nadaljevala z izrecno odobritvijo angleške vlade, ki je želela, da bi na ta način prihranila Bolgariji zasluženo, kakršno je doživela Rumunija. Angleška vlada je upala, da bo s pomočjo turško bolgarskega zbližanja bolgarsko stališče ojačeno.

»Times« posvečajo vprašanju nemškega prodora na Balkan uvodnik. List piše, da je doslej Nemčija uspešna samo proti onim državam, ki so pokazale slabost in

neodpornost. Nemčija in Italija pa nista uspeli niti proti Grčiji, niti proti Turčiji, niti proti udarcem Wawelove vojske v Afriki.

Ni še gotovo, piše dalje list, če se bo Hitler res sedaj odločil za vojno na dveh frontah, ki se ji je doslej skrbno izogibal. Tudi ni gotovo, kako dolgo bo sploh možnost izbiranja in iniciative še prepuščena Nemčiji. »Živčna vojna«, ki je sedaj v teku, je priprava za vojno, v kateri bo Nemčija morala porabiti prav vse svoje sile.

Iz narodnega sobranja

Sofija, 19. febr. AA. Po desetdnevnom odmoru se je včeraj spet sestalo narodno sobranje. Ob začetku zasedanja je ministrski predsednik dr. Bogdan Filov prebral kraljev ukaz o imenovanju Dimitrija Kruševa za kmetijskega ministra. Narodno sobranje je potem začelo razpravljati o zakonskem osnutku v državnih posestvih.

Bolgarsko madžarski kulturni stiki

Sofija, 19. febr. AA. (DNB). Bolgarsko madžarski kulturni sporazum, ki je bil včeraj podpisan, ima namen poglobiti kulturne stike med Bolgarijo in Madžarsko. Za izvajanje tega sporazuma bo sestavljen poseben mešani bolgarsko madžarski odbor. Sporazum določa ustanavljanje institutov za bolgarski, oziroma madžarski jezik, za književnost in zgodovinska raziskovanja in sicer na univerzah v Budimpešti in v Sofiji. Poleg tega določa tudi izmenjavo znanstvenikov, študentov, znanstvenih del in filmov, dajanje štipendij kakor tudi olajšave za potovanja v obe državi.

Madžarski prosvetni minister dr. Homan, ki se mudi v Sofiji na uradnem obisku, je bil včeraj popoldne sprejet v avdijenco pri kralju Borisu. Predsednik vlade in prosvetni minister dr. Filov je priredil snoči na čast bolgarskemu gostu sprejem.

Na osrednji fronti v Albaniji

se pripravlja nov močan spopad — Pri Klisuri in Tepeleniju sta se sovražnika utrdila v novih postojankah

Atene, 19. febr. s. (At. ag.). Grški generalni štab javlja v svojem snočnem 115. vojnem poročilu:

Kot rezultat uspešnih operacij so naše čete pregnale sovražnika z močnih postojank ter mu prizadele težke izgube. Zajeti so bili nad 300 ujetnikov in velike množine avtomatičnega orožja ter havbic. Grška letala so uspešno bombardirala sovražne postojanke na bojišču. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča.

Grško notranje ministrstvo javlja, da včeraj sovražna letala niso izvedla napadov na Grčijo.

Atene, 19. febr. e. AA. (Reuter). Ministrstvo za tisk je snoči po radiu izdalo uradno obvestilo, da je sovražnik s 13. februarjem dobil močna ojačenja, toda grške čete so kljub temu na osrednjem odseku napredovale in zavzele nove važne položaje.

Atene, 19. febr. e. Na albanskem bojišču je včeraj skoraj na vseh odsekih zavladalo »zatišje«. Le ponekod so bili krajevni spopadi. To zatišje po desetdnevni sridi bojnih, sta obe strani izkoristili za odpočitek, koncentracijo in prepragacijo čet glede na spremenjene položaje na nekaterih odsekih. Okrog Tepelenije in severno od Klisure sta se obe strani v teku včerajšnjega dne utrdili na novih črtah.

Na osrednji fronti ob Devoli so bili manjši

ši boji, popoldne pa je bil živahnejši topniški ogenj, ki se je nadaljeval pozno v noč. Ob izviru reke Skumbe na severni fronti je dopoldne vladalo zatišje, popoldne pa so pričeli grmeti topovi. Na odseku pri Podgradcu se ni zgodilo nič pomembnega.

Po najnovejših poročilih se na osrednji fronti na obeh straneh opazajo velike priprave, iz česar sklepajo, da pride na tem delu do močnejšega spopada. Letalstvo je omejilo svoje delovanje izključno na fronto.

Ameriška poročila

Atene, 19. febr. s. (Ass. Press). Po informacijah z bojišča v Albaniji so grške čete včeraj na vsej fronti nadaljevale z ofenzivnimi operacijami kljub dežju in močnim ojačenjem, ki so jih prejeli Italijani. Najživahnejši so bili boji pri Klisuri in Tepeleniju. Enajsta italijanska armada, ki brani tamkajšnje postojanke, se je Grkom ogorčeno upirala, toda je pretrpela velike izgube. Italijanski protinapadi so bili odbiti.

Grki javljajo, da so Italijani na bojiščih v srednjem in južnem sektorju pustili več sto mrtvih in ranjenih. Grške čete so baje uničile tudi več tankov. Italijani so na nekaterih postojankah, s katerimi so se morali umakniti, razstrelili municijska skladišča.

Keren resno ogrožen

Abesinci zavzeli Danghelo

Angleške čete, med katerimi so tudi indijski oddelki, prodirajo proti mestu tudi s severa

Kairo, 19. febr. s. (Reuter). O položaju v Eritreji javlja poseben Reuterjev vojni poročevalec, da bodo boji za Keren v kratkem stopili v novo razdobje.

Angleška kolona, ki je prodira v Eritrejo s severa ter je bila pred dvema dneva samo še 100 km oddaljena od Keren, se je sedaj mestu znova približala ter je trenutno oddaljena le še 45 milj (okoli 70 km).

Z zapada prodirajo proti Kereni že od preje močni oddelki indijske vojske ter škotski polki. Ker je sedaj Keren resno ogrožen še s severa, ni verjetno, da bi se postojanka mogla dolgo držati.

Z drugih bojišč v Afriki ni novih poročil.

Italijani izpraznili Danghelo v Abesiniji

Kairo, 19. febr. s. (Reuter). Posebni poročevalec agencije United Press v Khar-tumu javlja podrobnosti o zavzetju važne postojanke Danghela v Abesiniji.

Operacije proti Dangheli so izvedli oddelki »abesinskih patriotov« pod vodstvom angleških častnikov. Abesinske čete so napadle postojanko štiri dni s podporo angleškega letalstva. Italijanska posadka v Dangheli je štela tri brigade (okoli 9000 mož). Italijani so se branili za močnim zidom iz železobetona, ki je zgrajen okoli mesta. Italijanska obramba je razpolagala tudi z več utrjenimi strojniškimi gnezdi.

Po uspešnem bombardiranju s strani angleškega letalstva so prešli Abesinci v napad na italijanske postojanke iz neposredne bližine. Pri tem so se posluževali Abe-

sinci večnoma italijanskega orožja, pušk in streljiv, ki so bile zaplenjene Italijanom o priliki uporov v notranjosti Abesinije.

Avstralske čete v Singaporu

Prišlo je nekaj tisoč vojakov — Oddelke so poslali v razne dele ozemlja — Izjava poveljnika angleške vojne mornarice na Daljnem vzhodu

Singapor, 19. febr. s. (Reuter). Včeraj je prispelo semkaj iz Avstralije več tisoč avstralskih vojakov v polni vojni opremi. Novo došli oddelki so bili takoj razposlani na važne obrambne postojanke v raznih delih Malajskega polotoka. Avstralske čete so sestavljene iz oddelkov iz vseh avstralskih zveznih držav. Avstralska vojska na Malajskem polotoku razpolaga tudi z najmodernejšimi poljskimi topovi in havbicami, izdelanimi v avstralskih tvornicah. Avstralske čete so na vojni iz Avstralije v Singapor spremljale angleške in avstralske vojne ladje.

Avstralske čete so bile ob prihodu v Singapor slovesno sprejete. K sprejemu so se zbrali guverner Thomas, poveljnik avstralske vojske general Gordon Bennet in poveljnik angleške vojske v Malaji.

Poveljnik angleške vojne mornarice na Daljnem vzhodu admiral Lacon je podal dopisniku agencije United Press izjavo, v kateri poudarja važnost prihoda avstralske vojske. Admiral je dejal, da je prihod

nije. Končno je bila italijanska posadka prisiljena k umiku iz Danghela.

Ko so abesinske čete vkorakale v mesto, so našle zaloge bencina in vojnega materiala v plamenih, ker so jih Italijani pred odhodom zažgali. Sedaj se umika italijanska posadka iz Danghela skozi gorove proti severu v smeri na Addis Abebo. Abesinski patrioti zasledujejo Italijane na umiku.

Obkoljeni Džarabub

Tripolis, 19. febr. AA. (Stefani). V zelenici Džarabub piše italijanski oddelkec pod poveljstvom junaških častnikov resnično stran pristnega junaštva v vojaški zgodovini Italije in to tako, kakor je z zlatimi črkami zapisana v zgodovini nemške vojske stran o bojih v Narviku. Popolnoma obkoljena se odlična posadka brani proti neprestanim sovražnim napadom, kjer je sovražnik v premoči.

Letalci, ki so leteli nad tem pasom, izjavljajo, da je Džarabub obkoljen od sovražnika »kakor otok v peščenem morju«. Oklepni sovražni oddelki se sliša na mikajo in so slični velikemu brodomu, ki hoče razrušiti utrjen otok, pa se mu ne posreči niti izkrcati niti razdejati otoka. Domačini iz zelenice sodelujejo z italijanskimi vojaški pri junaških obambi. Džarabub in Keren sta dva opomina na viražniku, ki zaslepljen z drugim položajem meni, da je boj v Afriki lahak.

Že 300 napadov na Malto

London, 18. febr. s. (Reuter). V parlamentu je sporočil podtajnik za kolonije, da je Malta v zadnjem času prestala že nad 300 napadov nemških in italijanskih letal. Podtajnik je izrazil največje priznanje angleške vlade prebivalstvu Malte, ki junaško prenaša vse preizkušnje. Dalje je sporočil, da je sklenila angleška vlada nakazati 1 milijon funtov za izpolnitev protiletalske zaščite za civilno letalstvo na Malti.

Napad na Sueški prekop

Kairo, 19. febr. s. (Reuter). Uradno poročajo, da so včeraj zjutraj sovražna letala bombardirala Sueški prekop. Napad ni povzročil nobene škode in tudi ne žrtev. Med napadom je bil dan letalski alarm v vzhodnem delu spodnjega Egipta.

Diplomatsko zastopstvo med USA in Novim Zelandom

Washington, 19. febr. s. (Ass. Press). Podtajnik za zunanje zadeve Summer Welles je sporočil včeraj, da bodo Zedinjene države v kratkem imenovala brvega svojega poslanika pri novozelandski vladi. Novi Zeland pa bo poslal svojega poslanika v Washington. Izmena poslaničkov med Zedinjenimi državami in Novim Zelandom je bila pospešena zaradi tega položaja na Daljnem vzhodu.

Novi Rooseveltov odposlanec v Angliji

Novi odposlanec je finančnik Harriman, ki bo z ocenjevanjem angleške obrambe ter vprašanja prioritete in pogodb pospešil ameriško pomoč Angliji

Washington, 19. febr. a. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt je sporočil snodi na konferenci tiska, da je sklenil poslati v Anglijo newyorškega finančnika Harrimana, ki bo pomagal pri izva-

Washington, 19. febr. a. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt je sporočil snodi na konferenci tiska, da je sklenil poslati v Anglijo newyorškega finančnika Harrimana, ki bo pomagal pri izva-

Roosevelt je dejal, da bo Harriman od potovanja v Anglijo že v prihodnjih 14 dneh, čim bo senat odobril zakonski osnutek o posojanju vojnega materiala. Harriman bo imel naslov posebnega strokovnjaka za obrambna vprašanja. Njegova naloga bo, da bo v ozkem stiku z ameriškimi in angleškimi oblastmi glede izvajanja programa o posojanju vojnega materiala. Obveščal bo ameriško vladno o angleških potrebah na vojnem materialu, obenem pa tudi angleško vladno o položaju v proizvodnji vojnega materiala v Zedinjenih državah. Harriman ne bo imel položaja rednega poslanca, temveč se bo bavil izključno z gospodarskimi vprašanji. Roosevelt je dejal, da je bilo imenovanje izrednega pooblaščenca že nekaj časa predvideno, odločitev pa je bila sprejeta na podlagi informacij, ki jih je pravkar prinesel iz Anglije Harry Hopkins. Roosevelt je tudi pri pomnil, da bo Harriman ostal v Angliji 3 do 4 mesece, nakar se bo vrnil v Zedinjene države, da poroča svoji vladi. Roosevelt je končno omenil, da bo posebna Harrimanova naloga skrbeti za ohranitev ravnotežja med dobavami ameriškega vojnega materiala. Angliji in ameriški vojski v letu 1941 in 1942.

Roosevelt je na konferenci tiska omenil tudi, da je bila gradnja rušilcev v Zedinjenih državah v zadnjem času zelo pospešena. Kakor poročajo, je mogoče sedaj v ameriških ladijskih delnicah dovršiti rušilce že v 12 do 15 mesecih, namesto v 24 do 30 mesecih, kakor je bilo doslej.

Danes je svet poln presenečenj

Washington, 19. febr. AA. (Reuter). Sef mornariških operacij, admiral Stark je novinarjem na vprašanje, ali bodo Angliji poslani še kakšne vojne ladje, odgovoril: V tem trenutku ne, lahko pa vam povem, da se bo to pozneje zgodilo. Razmere so takšne, da nikdar ne moremo povedati o tem, kaj se lahko zgodi v naslednjih šestih mesecih. Danes je svet poln presenečenj.

Preden je admiral Stark dal gornjo izjavo, je bil v Beli hiši, kjer je imel razgovor s predsednikom Rooseveltom.

Ameriški obrambni pasovi na morju in v zraku

Washington, 19. febr. AA. (DNEB). Predsednik Roosevelt je podpisal odredbo, s katero se na morjih ustanavljajo takomerni obrambni pasovi, v zraku pa prepovalni pasovi, v katere ladje oziroma letala ne bodo smela prihajati brez posebnega dovoljenja mornariškega ministra. Tako prepovalni pasove bodo uvedli tudi na Tihem morju in v Karibskem morju. Te odredbe bodo začele veljati 90. dan po 14. februarju. Do tedaj pa bodo o vsem tem obveščeni tuje vlade. Med prepovalnimi ozemlji bodo odsele tudi Portoriko, Havajske otočje, otočje Samoa, Guam, nekatere postojanke na Alaski itd.

Amerika ne da nič na besede

Washington, 19. febr. s. (Ass. Press). Podtajnika za zunanje zadeve Wellesa so vprašali večeraj novinarji, kakšno stališče zveza ameriška vlada do japonske izjave, da zasleduje Japonska v Nizozemski

Vzhodni Indiji samo gospodarske cilje, ne pa vojaških.

Welles je odgovoril, da bo vlada Zedinjenih držav sodila Japonsko samo po dejanjih, ne pa po besedah. To načelo je dejal Welles velja sploh na vso politiko vlade Zedinjenih držav, ki samo s tega stališča presoja vse druge narode.

Izjave senatorja Clarka

Washington, 19. febr. s. (Columbia B. S.). V debati o zakonskem osnutku za posojanje vojnega materiala je govoril večeraj v senatu kot prvi demokratski senator Clark, ki je nasprotnik zakonskega osnutka.

Clark je dejal, da bo s posojanjem vojnega materiala oslabil obrambna sposobnost Anglije ter da bodo Zedinjene države svojo obrambo stavile izključno samo na popolno angleško zmago v vojni. Sprejetje zakonskega osnutka pomeni, da se bo zunanja politika Zedinjenih držav popolnoma spremenila.

Clark je izrazil vse priznanje junaštva angleškega naroda v obrambi Anglije, pri pomnil pa je, da po njegovem mnenju Zedinjene države ne smejo prevzeti naloge, da bi branile ves angleški imperij.

Cadehy na poti v Evropo

New York, 19. febr. AA. (DNEB). Bivši ameriški veleposlanik v Belgiji John Cadehy je prišel s parnikom na Bermundske otoke. Veleposlanik potuje v Evropo, kakor poročajo ameriške agencije. Ni hotel podati nobene izjave o namenu svojega potovanja. Izjavil je samo, da ne potuje kot zastopnik ameriške vlade in da sploh nima ameriškega potnega lista. Cadehy bo najbrž ostal v Evropi tri mesece in bo najprej obiskal Madrid.

malcem. Tako morajo mnoge gospodinjice zdaj varčevati z mastjo, odnosno slanino, ne le, ker je draga, temveč, ker je ne morejo kupiti. Zakaj ni slanine, pojasnjujemo v drugem članku. Naglasiti pa je treba, da Ljubljana ne more delj časa pogrešati tako pomembnega živila kakor je mast; zdaj primanjkuje slanine že 14 dni. Večina prebivalstva ni založena s slanino in mastjo in ne more čakati na ureditev tržnih razmer, na določitev novih cen ter na boljši uvoz prasičev v mesto.

Ze slab je dovoz krompirja na trg. Poraba krompirja in fižola se je v tem mesecu znatno povečala, odkar so uvedene nakaznice za moko in kruh. Ljudje skušajo kruh nadomestiti predvsem s krompirjem. Če bi zdaj ne prodajali krompirja na stojnici mestne aprovizacije, bi bilo občutno pomanjkanje ali pa bi bil krompir najmanj po 3 din kg. Prve zaloge krompirja mestne aprovizacije so bile te dni razprodane in večeraj so prejele zopet 2 vagona krompirja, kar bo dovolj približno za mesec dni. Na stojnici je pa tudi vedno dovolj napredaj fižola, ki gre tudi zelo v denar.

OUZD v decembru

Ljubljana, 19. februarja. OUZD v Ljubljani objavlja statistične podatke o stanju zavarovanja v decembru 1940. Povprečno je bilo zavarovanih 100 tisoč 525 zavarovancev, od teh 64.681 moških in 35.844 žensk. Predlanskim v decembru je bilo zavarovancev 1448 manj. Bolnikov je bilo povprečno 3077. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 34,55 (predlanskim 9,38 manj). Celo kupna dnevna zavarovana mezda je pa znašala 3473,150 din (predlanskim v decembru 979,848,50 din manj).

Hud mraz, ki je pritisnil v drugi polovici meseca decembra 1940, je gotovo obratno p. pr. stavbarstvo, javna dela, in slične popolnoma ustavil. Število zavarovanih delavcev je tako padlo od novembra do decembra 1940 za -7.853, to je od 108.378 na 100.525. Navzlic padcu aktivnih članov se je pa stalež bolnikov povečal v istem času za 413, to je od 2664 na 3077. Odstotek bolnikov se je zato dvignil od 2,46% na 3,06%, to je do višine, ki že ogroža bilanco ravnotežja med dohodki in izdatki OUZD-a.

Zaradi uvedbe nove lestvice mezdnih razredov se je povprečna dnevna zavarovana mezda dvignila napram istemu mesecu predhodnjega leta za 9,38 din, to je za preko 37% in sicer od 25,17 din na 34,55 din.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 19. februarja. Včeraj popoldne se je odigral v vestibulu kina »Sloga« v Kolodvorski ulici razburljiv dogodek. Ko ni bilo nikogar drugega v vestibulu, je prišel pred blagajnik okence, za katerim je sedel blagajnik Franc Kušar mlajši, slabše obločen neznanec in zahteval vstopnico za 5 din. Blagajnik mu je takoj ustregel. Neznanec pa je hipoma iztegnil roko in pograbil kaseto z denarjem, ki je bila na mizi. Tisti hip pa se je že tudi obrnil blagajnik in ga zgrabil za roko. Seveda je tudi zaklical na pomoč. Slisal ga je eden izmed uslužbencev, ki je takoj prihitel in zgrabil neznanca, ki je še držal v roki pest drobnja. Na vpitje je prihitel iz dvorane tudi službojuči policijski stražnik.

Blagajnik je takoj telefoniral na stražnico na Masarykovo cesti. Repar je ostal nekaj časa med uslužbencem in policijskim uradnikom miren in je tudi odgovarjal na vprašanja. Nenadoma pa se je zasuka, pahnil uslužbenca v steno in se pognal proti

vratom na cesto. Za njim so skočili seveda tudi njegovi preganjenci in pričel se je divji lov po ulicah. Neznanec je rekel najprej proti kolodvoru, nenadoma pa si je premislil in zavil nazaj proti Pražakovi ulici, kamor so mu sledili razen preganjalcev še nekateri ljudje. Eden izmed njih mu je že na vogalu Miklošičeve ceste podstavil nogo in je ropar padel. Medtem je prihitel od njega že tudi stražnik, ki ga je aretiral in ukenil. Aretiranca so odvedli na stražnico, kjer so ga preiskali in zaslišali. Tat je 30letni Josip Marič, doma iz okraja Murska Sobota, po poklicu natak, Svo-

je dejanje je seveda priznal. Marič je prišel v Ljubljano šele pred dnevi, prej pa se je potikal po raznih krajih na jugu države.

Včeraj med opoldanskim odmorom je bilo vloženo v šolarjevo trgovino s čevlji Pred škofijo 15. Vlomilec — morda jih je bilo tudi več — je odnesel iz trgovine 14 parov raznih moških in otroških čevljev. Vlom so opazili domači šole popoldne, ko so spet odprli trgovino. Ukradeni čevlji so vredni 1800 din. Tatvina je bila takoj prijavljena policiji, ki je uvedla preiskavo, toda zaenkrat še ni sledu za vlomilec.

Zasedanje banskega sveta

Iz poročil načelnikov za kmetijstvo, veterinarstvo, gozdarstvo, urejanje hudoournikov in komisije za agrarne operacije

Ljubljana, 19. februarja. Na večeršnjem zasedanju banskega sveta so poročali za kmetijski oddelek načelnik g. Podgornik, za veterinarski oddelek oddelek dr. Hribar, za gozdarski oddelek inž. Božič, za gozdnotehnični oddelek za urejanje hudoournikov inž. Stranec in za komisijo za agrarne operacije komisar g. Pokorn. Za vse oddelke skupaj znaša proračunski predlog 8.594.380 din.

Zaradi izrednih razmer naše kmetijstvo ni moglo iti po starih poteh. Misliti pa se mora tudi na to, da izredne razmere ne bodo trajne in se mora naše kmetijstvo pripraviti na razmere, ki pridejo. Izrednim razmeram se bo moralo v prihodnjih desetih mesecih prilagoditi delo za povzdigo kmetijstva. Z uravnanim kmetijskim gospodarstvom naj bi bili postavljeni najprej temelji za povečanje donosov kmetijske zemlje s pravilnim obdelovanjem zemlje, z uvedbo novih donosnih kultur, z izboljšanjem semen, z rentabilnim gojenjem. V pravilni predelavi pridelkov in v možnosti čim boljše vnovčenja naj bi doseglo kmetijsko gospodarstvo svoj izraz.

Glavni pogoj za uspešno živinorejo je zdrava živina. Veterinarsko službo opravlja v banovini 40 državnih veterinarjev in 22 banovinskih veterinarjev. Precejšnjo škodo so napravile lani živalske kužne bolezni. Proti svinjski rdečici je bilo cepljenih 225.771 prasičev. Postavka za nabavo cepiv proti živalskim kužam je v novem proračunu povečana od 230.000 na 250.000 din, pa tudi ta postavka ne bo mogla kriti vseh potreb. Zatrinitve svinjske kuge bo ena glavnih brig banke uprave. Najtežje bo zatiranje nove kuge, ohromelosti pri svinjah, proti kateri ne poznamo nobenega zanesljivega sredstva.

Gozdarski odsek opravlja posle državnega nadzora in splošne administracije v gozdarstvu in lovstvu. V državnih nižjih gozdarskih šoli je bilo 29 gojencev v internatu. Za sprejem je prosilo 45 interesentov, a sprejetih je bilo 35. V začetku l. 1940 je imela banovina na lastnem zemljišču 8 drevesnic v skupni površini 9.935 ha, na v zakup vzetem zemljišču pa 15 drevesnic. Opustili sta se drevesnic v Rateadah in v Ptuj, postopoma pa se bodo opustile še drevesnice v Celju, Kamniku in Litiji. Lani so banovinske drevesnice oddale 3 milijone 927.600 sadik v vrednosti 323.153 din. K temu je dodati še vrednost brezplačno oddanih sadik 29.227 din. Šolska mladina je posadila vsega 448.500 gozdnih sadik. V breme proračuna za 1939-40 je bilo zasajeno 99,42 ha skrčene zemlje s 583 tisoč 500 sadikami, v breme proračuna za 1940-41 pa je bilo zasajenih 5,60 ha 331.300 sadikami, kar predstavlja skupno vrednost nad 237.000 din.

Za urejanje hudoournikov so bili odobreni krediti v znesku 4.760.000 din. Razmerje banovinskih kreditov do državnih je bilo 51% proti 48%. Od teh kreditov se je porabilo do danes okoli 3.200.000 din. Hudoourniška dela se izvajajo v 18 srezih, in to na 37 mestih. Večina kreditov se je porabila za nadeljevanje začetih del. V prihodnjem proračunskem letu se bodo upoštevala v večji meri hudoourniška dela v dravski dolini, v slovenjegraškem srezu, v šmarnem srezu in v brežickem srezu. Do danes je bilo izvedenih v naši banovini za 36 milijonov dinarjev hudoourniških del. Dovoljštev je začetih del bo zahtevala v prihodnjih 10 letih okrog 90 milijonov din. Vsa hudoourniška dela, ki jih bo treba izvesti v prihodnjih 20 letih, bodo stala 150 do 200 milijonov din.

Komisija za agrarne operacije je nadeljevala terenska dela na komasacijskih ozemljih v Jerneji vasi in Dragovanji vasi v Beli Krajini na skupni površini 180 ha. Dejansko izvedena je bila komasacija poljedelskih zemljišč v Cerkljah, Črenjci in Zasapu na Krškem polju na površini 520 ha. Popolnoma izvedenih je bilo 54 agrarnih operacij, in sicer 34 nadrobni delitve, 17 uredb in 3 odkupi pašnih pravic. Melioracije se niso mogle izvajati v začetnem obsegu. Pričelo se je s kultiviranjem belokranjskih stečinov. Ta dela bodo trajala dve leti. Komisija stalno vodi plansko statistiko o 243 planinah. Več kot tri četrtine poljedelskih zemljišč v banovini ali okroglo 500.000 ha je potrebnih komasacij. Na četrtini kulturne površine ali na okroglo 435.000 ha je urejati in nadzirati gospodarstvo agrarnih skupnosti, in sicer predvsem pašno gospodarstvo. Od te površine zavzemajo planine 54.000 ha, na katerih se vsako poletje pase povprečno 12.500 glav živine.

V novem proračunskem letu ne bo mogoče ugoditi vsem prošnjam kmetijskih posostnikov in agrarnih skupnosti zaradi pomanjkanja sredstev in zaradi izrednih razmer.

večeraj poročal tudi predsednik. Prevoda bivši minister Fran Snoj.

Lani se je vzdržev pridelalo samo 180 tisoč vagonov pšenice, dokim je znašal pridelatek predlanskim 288.000 vagonov, leta 1938. pa okoli 300.000 vagonov. V leto 1941. smo prišli brez zalog, potrošnja pa je bila še večja kot normalno zaradi izrednih razmer. Od lanskega pridelka nismo izvozili nič enega vagona, pač pa smo ostali dolni Nemčiji še 1000 vagonov pšenice. To količino smo kameje kupili v Slovaški in jo izvozili v Nemčijo. Da izvoz pšenice ni vzrok pomanjkanju pri nas, kaže tudi naš trgovinski saldo s Nemčijo,

ki izkazuje nad eno milijardo dolga. Vzrok pomanjkanja pri nas je torej predvsem slaba letina in večja poraba.

V Sloveniji porabimo na osebo letno okrog 180 kg žita. Samo sreza Polnja Lendava in Murska Sobota pridelata več žita kot ga potrebujeata, in sicer okrog 200 kg letno. Vsi ostali okraji pa so v pridelku pod potrošnjo. Zato moramo vsako leto uvoziti do 12.000 vagonov žita ali ustrežajočo količino moke. Kriza se je začela že decembra in pripravljena zaloga je znašala le še 1400 vagonov. Začeli smo misliti na racionaliranje. Racionalni smo, da bo treba izdati v Sloveniji 750.000 nakaznic za moko in kruh, kar bi potrebovali 280 vagonov pšenice na mesec, do ponedeljka pa je Prevod izdal ogromno število 874.000 nakaznic, in sicer 615.000 nakaznic za odrasle, 130.000 nakaznic za mladiče in 129.000 nakaznic za otroke. Temu številu nakaznic ustreže 310 vagonov moke na mesec. Dodeljene so bile še dodatne nakaznice za težake, za kar bi bila potrebna 2 vagoni, za gostilne pa nadalje še 5 vagonov, 2 in pol vagona za belo pecivo in 5 vagonov za bolnišnice. Pri taki potrošnji bodo naše zaloge zadostovale do srede aprila. Ministrstvo za prehrano nam je zagotovilo po štiri vagonne moke dnevno, za smo pa dobili v prvih desetih dnevih samo 18 vagonov namesto 40 vagonov.

Računajo, da je v žitnih rezervah krajih skritih še okoli 12.000 vagonov pšenice. Če bomo te zaloge odkrili, bo vsa država prav lahko zvišla. Morda se nam bo posreželo dobiti pšenice še iz Bolgarije in iz Slovaške ter iz Madžarske. Po dosedanjem stanju je preskrba Slovenije zagotovljena do konca maja in vlada negotovost samo za sledeča dva meseca do nove žetve.

Letina koruze je bila dobra in smo pridelali v državi 500.000 vagonov, to je skoraj 100.000 vagonov več kot normalno. Težava pa so s sušenjem koruzne moke in s prometom zaradi pomanjkanja vagonov. Dnevno dobivamo 30 vagonov koruze od Prizada. Potrošnja je pri nas znašala pred vojno 300 vagonov, zdaj pa znaša 800 vagonov na mesec. V kratkem bo tudi naravno sušena koruza dovolj suha in koruzne moke dovolj na razpolago. Težava so tudi z našimi mlinci, ki morajo zmlati na mesec 350 vagonov pšenice in 550 vagonov koruze. Vsi večji mlinci pa zmorejo pri normalnem obratu komaj 800 vagonov na mesec. Težava je tudi v tem, da niso maksimirane cene za druge vrste žita. Zato bo treba urediti cene vsemu žitu, da bo preprečena spekulacija. Na črni borzi se dobi na primer bela moka po 14 din/kg. Vsa ta vprašanja, ki se tičejo vse države, bojo v kratkem odločno rešena.

Sladkorja dobivamo na mesec 50 vagonov več kot l. 1939. Razdelitev sladkorja z nakaznicami pa je skoraj nemogoča, ker je poraba sladkorja v različnih krajih zelo različna. Začasno je zadovoljiva rešitev, da dobi vsaka občina toliko sladkorja, kolikor ga je porabila l. 1939. Zaradi tega ne more biti pomanjkanja sladkorja pri nas.

Riža smo dobili prvo tromesečje 48 vagonov, za drugo tromesečje pa še 58 vagonov. Pogajamo se z Italijo, da nam da še 20 vagonov riža. Tedaj bo riž nadomestoval moko, zlasti v mestih in v industrijskih krajih.

Masti imamo 30 vagonov v zalogi za sebnost trgovine, poleg tega pa je Prevod sam nabavil še 18 vagonov masti.

Za olje je bila lanska letina slaba. Lani smo pridelali samo 4500 vagonov. Ker tri mesece olja ni bilo dobiti, smo s tem prihranili, kar smo manj pridelali, tako da smo do junija glede olja brez skrbi. Bučnega olja smo dobili iz Hrvaške toliko kot lani, 80 vagonov bučnega olja pa še dobimo. Če bodo ljudje pametni, bo šlo vse v redu.

Fižola ima Prevod okrog 100 vagonov v zalogi, zato smo tudi glede fižola brez skrbi čeprav smo morali nekaj fižola izvoziti.

Od junija naprej bo v vseh vprašanih prehrane uveden sistem in disciplina. Prevod je doslej opravil že ogromno delo. Danes ima že 29 uradnikov, njegov denarni promet pa je znašal do zadnjega januarja že 530 milijonov din.

Današnje zasedanje

Na današnjem zasedanju, ki se je pričelo ob 8.30, so se zvrstili člani banskega sveta, ki so se prijavili k debati o poročilu kmetijskega oddelka. Ob 10. uri je bila debata zaključena, nakar je začel citati svoje poročilo načelnik kmetijskega oddelka dr. Sušnik. Proračun proračunskega oddelka znaša 21.966.310 din. Popoldansko zasedanje bo izpolnila debata k poročilu načelnika prosvetnega oddelka.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 19. februarja: Konrad, Julijan

DANASNJE PRIREDITVE
Angleško društvo občini zbor ob 12. v društvenih prostorih, Tavčarjeva ul. 20.
Geografsko društvo v okviru Ljudske univerze predavanje bibliotekarja dr. Jožeta Rusa o O. licu in liku Triglavca ob 20. v dvorani Delavske zbornice
Razstava karikatrista Kondorja v palači Bat'e

Glasišna šola »Sloga«: II. interni nastop gojencev ob 18. v svoji glasbeni dvorani
Razstava akad. slikarja Frana Klemenčiča v Jakopičevem paviljonu odprta ob 9. do 17.

DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1.
Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

Darlan zopet v Parizu

V Berlinu zatrjujejo, da bo Laval skoraj vstopil v francosko vladno kot zunanji minister

Vichy, 19. febr. e. Admiral Darlan je večeraj dopoldne odpotoval iz Vichyja v Pariz. Ker je Laval že večkrat popreje jasno izjavil, da bo za primer vstopa v vladno zahteval svobodne roke, so bili snodi politični krogi v Parizu mnenja, da tudi to pot razgovori med Lavalom in Darlanom ne bodo spravili bivšega podpredsednika vlade na oblast.

Admiral Darlan, ki ima ko predsednik vlade maršala Petaina v svojih rokah najvažnejše resore, lahko popolnoma zastopa vladno v Vichyju, zato je lahko sestanek z Lavalom odločilnega pomena. Z druge strani pa so se snodi čuli glasovi iz krogov blizu vlade, da Lavalov povratak v Vichy ni izključen.

New York, 19. febr. e. (CBC). Iz Vichyja javljajo, da se je admiral Darlan po daljši konferenci z generalom Huntzingerjem in finančnim ministrom večeraj z avtomobilom odpeljal v Pariz, kjer se bo naj-

brže danes sestal z Lavalom in z nemškimi poslancimi Abetzom. V Vichyju ni bilo izdano nobeno obvestilo o razgovorih v Parizu, toda politični krogi poudarjajo, da vprašanje francoskih oporišč in mornarice še vedno ni vzeto z dnevnega reda.

Berlin, 19. febr. e. O priliki potovanja admiral Darlana v Pariz uradni krogi ne komentirajo tega koraka predsednika francoske vlade, toda dobro obveščeni krogi trdijo, da Darlan nadaljuje pogajanja z Lavalom in se z veliko verjetnostjo pričakuje njegov skorajšnji vstop v vladno. Laval bi v tem primeru prevzel položaj zunanjega ministra.

Bern, 9. febr. s. (Columbia BS). Po tukajšnjih informacijah se v zvezi z razgovori podpredsednika francoske vlade Darlana v Parizu pričakujejo v teku prihodnjih 24 ur nove spremembe v sestavi francoske vlade.

Stališče Rumunije

Nova rumunska politika se naslanja na Nemčijo in Italijo — Podržavljaje tovarne za industrijo orožja

Bukarešta, 19. febr. AA. (DNEB) Minister za propagando je izjavil snodi zastopnikom inozemskega tiska v Bukarešti, da je 80% rumunskega naroda krstov in ta ogromni temelj Rumunije je duhovno popolnoma zdrav. Vojaški režim, ki ga je uvedel general Antonescu, je izraz ljubezni za red in mir, ker je rumunska vojska sestavljena iz samih kmetov.

Stališče Rumunije v okviru novega evropskega reda ni ničesar drugega ko vrnitev k tradicionalni politiki države, ki sloni na zemljepisnih in gospodarskih pogojih evropskega jugovzhoda. V zvezi z novim življenjem in z novo organizacijo Evrope, to je v zvezi z načelom, ki sloni na gospodarskem sodelovanju velikih pasov, ki se označujejo z življenjskimi prostori, bi bilo nemišlino, če bi se Rumunija še naprej krčevito oprijemala utopij večeršnjega mira in se izločevala iz geopolitičnega obsega, v katerem dejansko živi. Zunanja politika generala Antonescuja je s pristopom k trozvezi dobila svojo končno obliko za Rumunijo, ki je postala važen činitelj na gospodarskem polju in v gospodarskem sestavu jugovzhodne Evrope.

Rumunski tisk kot izraz ustvarjalnega duha voditelja države dnevno dokazuje, da da Rumunija ohranja svoje civilizatorno stališče, ko gre po svoji poti in se naslanja na Nemčijo in Italijo. Tako postopa Rumunija tudi do drugih držav in celo do tistih, ki so bili najmanj upravičeni, da bi Rumunijo izzvali.

Bukarešta, 19. febr. AA. (Radior) Objavljena je bila uredba z zakonsko močjo, ki pravi, da prehaja še ostalih 80% delnic tovarne za lokomotive in orožje »Malaca« v državno last brez vsake odškodnine. Prvih 50% delnic je država prevzela od društva »Malaca« že dne 28. januarja t.l. in tako prehaja celotno imetje tega društva brez vseh formalnosti v last države. Rumunska država ne prevzema tudi nobenih obvez te družbe, preden se ne izvede popis. Uredba navaja med razlogi vse tisto, kar je država storila, da bi se razvila industrija orožja v Rumuniji. Tovarne družbe »Malaca« so delale z ogromnimi dohodki in sicer z 236% pri lokomotivah, 802% pri motorjih in popravilih, 1140% pri rezervnih delih, 866% pri zavorah, 910% pri orožju itd. Posebna anketa komisija, ki jo bo sestavljala vojno in prometno ministrstvo, bo ugotovila, če izvršena naročila niso bila v veliko škodo državi.

Depolitizacija klera v Rumuniji

Bukarešta, 18. febr. AA. (DNEB). Minister za vero, general Rosetti je izdal ukaz, po katerem je vsem duhovnikom,

brez oziroma na versko pripadnost in položaj prepovedano politično udeleževanje. Ne smejo pripadati nobeni politični organizaciji in tudi ne smejo na kak drug način delati za te organizacije. Prepovedano jim je tudi udeleževati se političnih manifestacij.

Angleška blokada Rumunije

London, 19. febr. s. (Reuter). Po odredbi blokadnega ministrstva velja od l. 1. januarja Rumunijo isti blokadni predpisi kakor za Nemčijo. Angleške kontrole postale za vojno tihotapstvo bodo zaplenile vsako blago namenjeno v Rumunijo. Prav tako pa tudi blago rumunskega izvora ali izdelka.

Anglija brez nočnega napada

London, 19. febr. s. (Reuter) Preteklo noč sovražna letala niso izvedla nobenega napada na Anglijo.

Snočnje službeno poročilo je javilo, da so večeraj podneli sovražna letala posamično vrsta manjših število bomb na južno in jugovzhodno Anglijo. Napadi so povzročili le malo škode, edino na dveh točkah je bila škoda znatnejša ter je bilo tudi nekaj človeških žrtev.

Živilski trg

Ljubljana, 19. februarja. Danes je bilo napredaj mnogo manj blaga kakor v soboto. Sredi tedna je na trgu vselej malo prometa. Stalne prodajalke pogosto tožijo nad slabo kupčijo; napredaj imajo predvsem uvoženo zelenjavo, a poraba zelenjave je pozimi mnogo manjša. Precej slabše so kmetice založile tudi trg z jajci in perutnino. Dovolj jajc na naš trg je navadno največji z Dolenjskega, a danes ni bilo mnogo prodajalk iz oddaljenih krajev. Zaradi pocenitve jajc na našem trgu se menda kmetičam ne zdi vredno potovati v Ljubljano. Manj številne prodajalke so pa danes skušale prodajati jajca, ki so bila v soboto že po 1,25, nekoliko dražja po 1,5 din.

Volike težave so zopet z nakupovanjem slanin. Danes je bilo le po nekaj kilogramov slanin na vseh stojnicah skupaj. Mesarji, ki še sploh prodajajo slanino, jo navadno prodajo že vnaprej stalnim odje-

DNEVNE VESTI

— **Sestanek koordinacijskega odbora.** Včeraj sta se mudila v Ljubljani guverner Barodine banke dr. Milan Radosavljevič in viceguverner dr. Ivo Belin. Z zastopniki naših denarnih zavodov sta obravnavala vprašanje razbremenitve Narodne banke, da se prepreči naraščanje obkroga bankovcev, ki je že davno prekoračilo potrebe našega gospodarstva. Delo za sanacijo našega denarnega in kreditnega trga se naglo nadaljuje. Jutri bo v Beogradu seja koordinacijskega odbora, na kateri bodo storjeni važni sklepi v pogledu sanacije prihrank na našem denarnem trgu, pa tudi glede državne kredita.

— **Kako je s soljo?** Trgovci so se pogosto pritoževali, da ne dobivajo redno soli. Uprava monopolov je pojasnjevala, da je soli dovolj ter da se ni treba nikomur zalagati z njo. Zlat je v vrednici oskrba s soljo zagotovljena. Uprava monopolov je dobila v Trapani in južni Italiji dve ladji morske soli. Naša država mora uvažati sol, ker je domače solarne ne producira dovolj. Rudnik v Kreki producira na leto 6.000 vagonov soli. Zdat poročajo, da bodo produkcijo povečali na 9.000 vagonov. Morske solarne producira na leto povprečno 2.000 vagonov soli. Lani so pa producirali v naših morskih solarnah samo 800 vagonov soli, ker je bilo mnogo manj solčnih dni, produkcija je pa odvisna od izhlapevanja vode. Nekaj soli smo uvažali iz Rumunije, iz rudnikov, ki so pripadali zdaj Madžarski. Zdat nameravajo skleniti sporazum z madžarsko vlado za uvoz soli.

— **Koliko bomo dobili bombaz iz SSSR.** Skupno bomo dobili 2 milijona dolarjev bombaz in za 600.000 dolarjev bombaznih odpadkov. Za milijon dolarjev dobimo bombaza izven kliranga. Bombaz nam bodo odpisali iz južne Rusije, odpadki pa bodo odpisani skozi Nemčijo. Prva pošiljka bombaz bo prispela ob koncu tega meseca ali ob začetku marca. Najprej nam bodo odpisali polovico bombaz proti gotovini.

— **Sporazum s SSSR o tranzitu gumij iz Japonske.** Direkcija za zunanjo trgovino je sklenila sporazum s SSSR o tranzitu gumij v našo državo iz Japonske. Po tem sporazumu bodo plačali tranzit z gumijem.

— **Promocija na naši univerzi.** Jutri ob 12. bo promoviran na naši univerzi v rektorjevem kabinetu za doktorja čiste filozofije naš novinarski tovariš, dopisnik beogradske »Pravde«
Milan Rakovec. Čestitamo!

— **Uvoz žita v Nemčijo.** V Osijsku se je mudilo te dni odposlanstvo nemških oblastj iz Dunaja, ki se je pogajalo z mestno občino glede izvoza žita iz naših splošnih krajev v Nemčijo. Žito bi dovažali iz Osijske v vlažnici, potem pa bi ga pretovarili v vagone. Vsak dan bi ga pretovarili okrog 120 vagonov in ga s dvema vlakoma poslali naprej. V ta namen bo potrebno zgraditi še en železniški tir, ki bo služil samo temu namenu. Nemci so odpotovali v Beograd, da izposlujejo zgraditve novega tira.

— **Marko Cemovč umrl.** V Beogradu je umrl upokojeni državni podtajnik Marko Cemovč. Pokojnega so dobro poznali vsi naši dobovoljci, ki so služili med svetovno vojno v srbski dobovoljski diviziji v Odesi. Marko Cemovč je bil namreč srbski konzul v Odesi in njemu so se prijavljali jugoslovanski dobovoljci. Predno je prišel za konzula v Odeso, je bil svetnik našega poslanstva v Petrogradu. On je bil v avdicini pri ruskem carju in izposloval je njegovo dovoljenje, da so se smeli zbirati v Rusiji dobovoljci, bivši častniki in vojniki avstro-ogrske vojske srbske, hrvatske in slovenske narodnosti. Po boljševiški revoluciji je bil premeščen za konzula v Madrid. Po vojni je bil generalni konzul v službi v zunanjem ministru. Star je bil 66 let. Pogreb bo danes popoldne v Beogradu, od koder prepeljejo njegovo truplo v njegov rojstni kraj Berane.

— **70 zagrebških pekov v preiskavi.** Večina lastnikov manjših zagrebških pekarn je obvestila mlekarne in druge prodajalnice kruha, da jim ne bodo več plačevali provizije, češ da se je enotna moka zopet podražila. To pa ni res in zato pride okrog 70 zagrebških pekov v preiskavo.

— **Tihotapstvo pšenice iz Hrvaške.** Po Hrvatskem se je zadnje čase zelo razvila trgovina z žitom. Mnogi kupci večino iz drugih banovin, hodijo po vaseh in kupujejo pšenico. Plačujejo jo po 4 do 4.50 din, čeprav je določena kupna cena na 3 din. Kupljeno pšenico skušajo spraviti iz Hrvaške. Oblasti so zasačile že več takih tihotapcev, ki so skušali spraviti v druge banovine cele vagone pšenice.

— **Madžarski prosvetni minister v Beogradu.** Madžarski prosvetni minister Homan, ki je potoval v ponedeljek preko Beograda v Sofijo, se vrne v Beograd na brzo v petek. V Beogradu oslane do nedelje ali ponedeljka kot gost našega prosvetnega ministra. Med njegovim bivanjem v Beogradu bo najbrž potpisana kulturna konvencija med Jugoslavijo in Madžarsko.

— **Novo domače zdravilo proti sladkorni bolezni.** Včeraj je prišlo v promet novo domače zdravilo proti sladkorni bolezni takozvani protinazinski insulin, ki ga izdelujejo v odelku za hormonske preparate v Zagrebu, kateremu načeljuje dr. Vuk Vrhovac. Razlika med navadnim in protinazinskim insulinom je v tem, da učinkuje slednji 24 ur, dočim učinkuje navadni insulin samo okrog 8 ur. Domače zdravilo proti sladkorni bolezni je pa tudi za polovico cenejšo od inozemskega. Domači insulin se izdeluje iz jadranskih rib.

— **Razpisane zdravniške službe.** OUŽD v Ljubljani razpisuje po eno mesto pogodbenega zdravnika za splošno prakso za zdravniške okolišje Mislinje, Beltinci, Strigova in Fara pri Kočevju ter po eno mesto zdravnika uradnika v uradovnem ambulanti v Mariboru in za higijeno dela in poklicne bolezni v Ljubljani. Prošnje je treba vložiti do 21. marca.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list«
kr. banske uprave dravske banovine št. 15 z dne 19. t. m. objavlja uredbu o izplačevanju prejemkov banovinskih plačevalcev v mobilnem in vojnem stanju uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o metlju in kruhu, pojasnilo člena 1. uredbe o preiskavi prebivalstva in vojske s kruhom, odločbo o ukinitvi izvozne carine na deske, plohe, letve in skobe (late), naredbo o kontroli izvoza živalske krme, naredbo o spremembah in dopolnitvah naredbe št. 25.947 z dne 29. 10. 1940 o kontroli uvoza bombaz, bombazne preje in preje fioca, pravila o opravljanju državnega strokovnega izpita za uradnike in resoru ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje, navodilo za sprejemanje dnevnikačev na delo v resoru ministrstva za gradbo, dopolnitev pravilnika o učnih zavodih in strokovnih šolah, katerih izpizicevala dajejo ugodnosti glede dokazovanja strokovne izobrazbe za rokodelske obrti, popravek v uredbi o prisegnem obrazcu v obliki pečata, obrazcu za overilo prevoda itd. tolmačev, popravek v uredbi o likvidaciji jugoslovanskega Feniksa, odredbo o ustanovitvi odelka za evakuacijo in zaščito otrok pri banski upravi dravske banovine in razne objave iz »Službenih novine«.

SOKOL VIČ SMARAGDNA NOČ

Pustna sobota ob 20. uri
Vstopnina din 10.—

— **Rumunija nam ponuja nafto.** Iz Beograda poročajo, da bi bila Rumunija pripravljena dobaviti nam večjo količino nafte in sicer v kompenzacijo za uvoz 1000 ton sintermagnezita.

— **Nov grob.** Včeraj je umrl v Ljubljani g. Matevž Orel, uslužbenec drž. železnice v pok. Pokojnik je bil nadvse skrben oče svojih družini in priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Pogreb bo jutri ob 14. iz hiše žalosti, Janševa ul. 4. na pokopališču k Sv. Križu. Pokojniku blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

— **Nova slovenska grobova v Ameriki.** V kraju Gary je umrl Janez Horvat, doma iz Soče pri Tolminu. Star je bil 62 let in v Ameriki je bival 37 let. V Brooklynu je pa umrl Blaž Lombard.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno z rahlimi krajevnimi padavinami. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu, Kumboru, Rabu in Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala v Dubrovniku in Kumboru 15, v Ljubljani 5,8, v Mariboru 5. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760,9, temperatura je znašala —1, na aerodromu —1,8, v Mariboru 1, v Zagrebu in Sarajevu 2, v Beogradu in Visu 7, v Splitu in Rabu 9, v Dubrovniku 10, v Kumboru 11.

— **Ukradene avtomobilske plošče.** V Kočevju je nekdo ukradel s plošnega avtomobila Ernesta žurila dva avtomobilska plošča znamke Pirelli v velikosti 36 x 8 št. 646 in dve zračnici. Žurila je tat okodeloval za 11.000 din.

— **Podaljšanje natečaja za regulacijo Ljubljane in okolice.** Na prošnjo nekaterih interesentov in po pristanku vseh, ki so dobili razpisane pripomočke, je ljubljansko mestno poglavarstvo podaljšalo natečaj za dva meseca, da poteče rok za pošiljanje regulacijskih skic 1. maja t. l. ob 19.

— **Izpuvedal se je, si prižgal svečo in se zaklaj.** V Zagrebu so našli včeraj popoldne mrtvega 65letnega Mihajla Dimitrijevića. Mož se je preživljal s prodajo kostanja in sadja. Stanoval je v temi sobici, iz katere ga dva dni ni bilo na spregled. To se je zdelo sosedom čudno in ko so vdrli v sobo so našli Dimitrijevića vsega okrvavljenega na tleh. V vratu mu je tical dolg nož. Preiskava je ugotovila, da se je zabodel sam. Pred samomorom je bil pri spovedi in obhajilu. V smrt ga je poglajala beda.

— **Po nesreči ustrelili brata.** V Zagrebu je včeraj umrl 16letni Marko Lučev iz vasi Male gore. V ponedeljek ga je nehote ustrelil s samokresom njegov brat Vinko in ga smrtno nevarno ranil.

— **70 zagrebških pekov v preiskavi.** Večina lastnikov manjših zagrebških pekarn je obvestila mlekarne in druge prodajalnice kruha, da jim ne bodo več plačevali provizije, češ da se je enotna moka zopet podražila. To pa ni res in zato pride okrog 70 zagrebških pekov v preiskavo.

— **Tihotapstvo pšenice iz Hrvaške.** Po Hrvatskem se je zadnje čase zelo razvila trgovina z žitom. Mnogi kupci večino iz drugih banovin, hodijo po vaseh in kupujejo pšenico. Plačujejo jo po 4 do 4.50 din, čeprav je določena kupna cena na 3 din. Kupljeno pšenico skušajo spraviti iz Hrvaške. Oblasti so zasačile že več takih tihotapcev, ki so skušali spraviti v druge banovine cele vagone pšenice.

— **Madžarski prosvetni minister v Beogradu.** Madžarski prosvetni minister Homan, ki je potoval v ponedeljek preko Beograda v Sofijo, se vrne v Beograd na brzo v petek. V Beogradu oslane do nedelje ali ponedeljka kot gost našega prosvetnega ministra. Med njegovim bivanjem v Beogradu bo najbrž potpisana kulturna konvencija med Jugoslavijo in Madžarsko.

— **Novo domače zdravilo proti sladkorni bolezni.** Včeraj je prišlo v promet novo domače zdravilo proti sladkorni bolezni takozvani protinazinski insulin, ki ga izdelujejo v odelku za hormonske preparate v Zagrebu, kateremu načeljuje dr. Vuk Vrhovac. Razlika med navadnim in protinazinskim insulinom je v tem, da učinkuje slednji 24 ur, dočim učinkuje navadni insulin samo okrog 8 ur. Domače zdravilo proti sladkorni bolezni je pa tudi za polovico cenejšo od inozemskega. Domači insulin se izdeluje iz jadranskih rib.

— **Razpisane zdravniške službe.** OUŽD v Ljubljani razpisuje po eno mesto pogodbenega zdravnika za splošno prakso za zdravniške okolišje Mislinje, Beltinci, Strigova in Fara pri Kočevju ter po eno mesto zdravnika uradnika v uradovnem ambulanti v Mariboru in za higijeno dela in poklicne bolezni v Ljubljani. Prošnje je treba vložiti do 21. marca.

ob tej priliki opozorjeno Slovensko društvo za varstvo živali o uničevanju ptic, naj vsaj oprosti ljudem njihovo ljubezen do narave ter zmoto, ker so mislili, da se društva s podobnimi naslovi morajo zanimati, kako se v njihovem delokrogu razvija sport pobijanja neškodljivih živali. Ali bi vam bilo morda prav, če bi zagovarjali streljanje ptic po vrhovih in bi nas tedaj ne imenovali zasmehljivo pod narekovanji »prijatelje«
narave? — Osební opis, ime, starost itd. pisca lahko dobite v uredništvu.

— **Iz NA VSAKO MIZO LAŠKO PIVO!**
— **Iz Maškarada Sokola I na Taboru** bo tudi letos nudila največ zabave, posebno se plesa v vseh prostorih doma, ker bo godba s posebno ojačevalno napravo prenašana v vse prostore Sokolskega doma na Taboru. Proti plačilu 50 din za ložo ali 15 din za mizo se Vam rezervira zaželeni prostor, dokler je še izbira miz. Rezervira se vsak dan od 17. do 20. ure v društveni pisarni. Nedostojnim maskam dostop ne bo dovoljen.

— **Iz Razstava akademskih slikarja Frana Klemenčiča** bo odprta samo še danes in jutri. K velikemu moralnemu uspehu, ki ga je slikar dosegel doslej naj se pridruži še primeren gmočni uspeh s tam, da uresničijo nakupe v teh zadnjih dveh dneh vsi tisti, ki so se za posamezna dela zanimali kot kupci.

— **Iz Karneval v Nici** je bil svetovnoznan in je vedno privlačil ogromno število obiskovalcev iz vseh krajev sveta. Tudi »Smaragdna noč«, ki bo v oboto 22. t. m. ob 20. v Sokolskem domu na Viču bo gotovo privlačila rekordno število obiskovalcev, saj so vsi sokolske pustne zabave znane po svojih okusnih dekoracijah, izvrstni godbi in solidni postrežbi. Kljub velikim materialnim žrtvam bo vstopnina za vsiški karneval samo 10 dinarjev, cene jedi in pijače pa bodo povsem ljudske. Kdor hoče preživeti nekaj veselih uric med Vičani, naj pride v soboto gotovo v Sokolski dom na Vič!

— **Iz Tatvine v mestu.** Na Zaloški cesti št. 211 je bilo vlomljeno v jedilno shrambo Jožeta Bezlaja. Tat je odnesel velik enajliran lonec, v katerem je bilo 20 kg čiste masti, vredne 500 din. — Dobro se je založil tat tudi iz zaloga mesarskega maistr Petra Mikarja na Dolenjski cesti 6. Tat je vdril v Mikarjevo shrambo in mu odnesel več kosov prekajenega mesa in nekaj druge mesnine in skupni vrednosti 495 dinarjev.

— **Iz Ljubljanske modisteke tekmuje** med seboj katera bo napravila najlepši kapirnat klobuček za Otroški ringarajz. Ki bo na pustno nedeljo v Kazini ob pol 4. uri. Klobučki bodo napredali po zmerni ceni na posebni stojnici v dvorani. Najbrž sledi ringarajz klobučkov. Ne zamudite prilike, da si oledate naborjalnosti in naborjalnosti modisteke modne novosti. Prijatelji mladine in prišernice veselja dobrodošli.

— **Iz Glasbena šola »Sloca«** ima danes 19. t. m. ob 18. v svoji glasbeni dvorani II. interni nastop gencev. Nastopijo gence raznih instrumentalnih oddelkov in mladinski zbor.

— **Iz Spet tatvine koles.** Na Turševi cesti, izpred trgovine Auerhama, je bilo ukradeno 1500 din vredno športno kolo rumenkaste barve znamke »Atmos«
Mirko Narobetu. — Viktor Barlič je prijavil, da mu je tat odnesel 1500 din vredno, rdečo pleskano kolo znamke »Pucha«
izpred hiše št. 14 na Celovski cesti. — Izpred Skahmetove trgovine na Mestnem trgu je nekdo ukradel 600 din vredno, črno pleskano kolo nemane znamke »Franc«
Zupcu. — Iz veže hiše št. 42 na Celovski cesti je bilo pa ukradeno 1200 din vredno, črno pleskano kolo znamke »NSU«
Ignacu Karišu.

— **Iz Koncert na dveh klavirjih.** ki ga bo sta izvajali v petek 21. t. m. Oster-Valja- lo Marta in Hraščev Silva bo imel naslednji spored: Mozart: Sonata d-dur, Brahms: Variacije na Haydnovo tema, Chopin: Rondo e-dur, Rahmaninov: Druza suita. Koncert bo v mali Filharmonični dvorani. Začetek točno ob 20. Vstopnice se dolo v knjižarni Glasbene Matice.

— **Iz Aneleške društvo v Ljubljani** opozarja svoje člane na redni letni občni zbor,

ki bo z običajnim dnevnim redom danes ob 20. v društvenih prostorih v Tavčarjevi ulici 12.

— **Iz Slavlneja maškarada** bo letos prekašala vse dosedanje. Zato pa prihodnjo soboto vsi v veliko dvorano hotela Miklič.

— **Iz Sokol II priredi** na pustno soboto maškarado v domu v Trnovem. Poskrbljeno bo za dobro in poceni jedajo in pijačo. Maske dobrodošle. — Uprava.

— **Gorelo je.** Snoci so bili gasilci obvešeni, da je nastal požar v hiši št. 15 na Poljanski cesti. Poklicni gasilci so takoj odšli tja, kjer so ugotovili, da so se vnele saje v slabo očiščenem dimniku. Ogenj so takoj pogasili.

Iz Celja

— **Celjski nameščenci za svoje pravice.** V vrtni dvorani hotela »Evrope«
bo drevi ob 19. širša seja zastopnikov vseh celjskih nameščenških organizacij. Razpravljali bodo o raznih predrh nameščenških vprašanjih. Na sejo so vabljeni val celjski nameščenci.

— **C v celjski bolnici** je umrla 14-letna Amalija Stopinškova, hčerka vojnega invalida v šavni peči pri Zidanem mostu.

— **Baletni večer** in gostovanje ljubljanske drame. Erna Moharjeva in Boris Pilato, prva solopesalca ljubljanske operne baleta, privedita v četrtek 20. t. m. ob 20. baletni večer v celjskem gledališču. Izvajala bosta solotočke in duete. Na klavirju bo spremljal operni kapelnik prof. dr. Danilo Švara iz Ljubljane. Obeta se lep umetniški užitek. Ljubljanska drama pa uprizarj v petek 21. t. m. ob 20. v celjskem gledališču Pragovo dramo »Zaprta vrata«
v režiji g. Milana Skrbinka ter z go. Šaričevim ter go. Tiranom, Kraljem in Gregorinom v glavnih vlogah. Predstava je za abonansa. Neabonenti dobijo vstopnice v predprodaji v Sloški knjižarni.

— **Septet bratov Živkov** iz Mariboru priredi v soboto 22. t. m. ob 20. koncert v Sokolskem domu v Zalcu. Na sporedu so umetne in narodne pesmi.

— **C tri nesreče prid** ul. v Nazarijih pri Mozirju je 26-letni delavec Štefan Vinčec padel pri delu in si zlomil levo roko. V Bukovju pri Smarju je slamozeznica zgrabila 13-letnega kočarjevega sina Franca Doberška in mu močno poškodovala levo roko. V Pesjem pri Velenju pa je cirkularka zgrabila 26-letnega delavca Andreja Šuperja za levo roko in mu hudo poškodovala rate. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Umor ali samomor?

Podrobnosti zagonetne tragedije v noči od ponedeljka na torek

Ljubljana, 19. februarja. Včeraj smo kratko poročali v zagonetni tragediji, ki se je odigrala v noči od ponedeljka na torek okoli pomoči na tesnem bregu Gruberjevega kanala, nekako sporedno z gostilno »Pri tičku na gričku«. Noč je bila temna in deževna, deloma je pa ležala nad mestom tudi gosta megla. Ulice so sedaj v znamenju štednje pomankljive razsvetljene, tako da čisto ne razločiš človeka pred seboj. Zlasti sta pa ulica za gradom in z njo vzporedna ulica na desnem bregu Gruberjevega kanala Hradekega vas skoraj popolnoma temni. V poznem času pred polnočjo ni bilo tam okoli dosti ljudi, zlasti spričo deževnega vremena. V bližini je v strugi oder, oprt na kole za gradnjo novega mostu preko kanala. Narasla voda buta deloma v te kole, deloma šumi skozi žleznice zatvornice, tako da ta šum precej zagušči vsak drug glas.

Ze včeraj smo poročali, da so mimoidoči pred polnočjo zaslišali na travniku pod cesto, ki vodi v Hradekega vas, prerakanje neznanega moškega in ženske, ki pa je kmalu utihnilo, zato se niso dosti zanimali zanj. Čez nekaj časa se je pa nenadoma zaslišal v strugi glas neznanе žrtve, ki je že plavala pod odrom proti zatvornici.

Naše gledališče

D R A M A
Začetek ob 20. uri
Sreda, 19.: Šesto nadstropje. Red Sreda. Četrtek, 20.: Cigani. Red A. Petek, 21.: zaprto. (Zaprta vrata: Gostovanje v Celju)
Sobota, 22.: Šesto nadstropje. Izven.
O P E R A
Začetek ob 20. uri
Sreda, 19. februarja: Rusalka. Red premierski. Gostovanje tenorista zagrebške opere, Josipa Gostića
Četrtek, 20.: Sabaka kraljica. Red Četrtek. Gostovanje Josipa Gostića, tenorista zagrebške Opere.
Petek, 21.: zaprto. (Generalika)
Sobota, 22.: Tri stare škatle. Opereta. Premiera. Izven.

— **Gostovanje Josipa Gostića** v Dvofakovi »Rusalki«. Privlačnost letošnje uprizoritve te opere bo deloma nova zasedba partij. Naslovno partijo bo pela Heybalova kot lani, tenorsko mesto obolelega Franca kot gost Josip Gostić, povodnega moža v novi zasedbi — Batetto, tujo knežno — letos prvič Laboševa, Ježi-babo — Kogejeva, tri vile: Vidalijska, Ivančičeva in Poljanarjeva, kuharica — Barbičeva, oskrbnika — Sladoljev, lovca — Rakovec. Dirigent: N. Stritof. Režiser: C. Debevec. Koreograf: inž. Golovin. Predstava bo drevi za red premierski.

— **Za pust** je pripravila naša opera pod taktirko dirigenta D. Zebreta ter v režiji in koreografiji inž. Golovina, opereto, ki jo je komponiral Walter Kollo, z naslovom: »Tri stare škatle«. To delo bodo izvajali samo kot predstavo izven abonmaja, na kar posebno opozarjamo. Vsebinske je polna komike in zabavnih dvotipov. Sodelovali bodo: v glavnih ženskih partijah: Poličeva, v vlogi kuharice Katre, Barbičeva in Poljanarjeva kot sestri: Ursula in Lota, Belizar Sanci in vlogi Borisa Vidmarja, Modest Sanci kot Damijan Zajc, Jelinkar kot ritmister pl. Kreft, članice zbor: Škerjančeva, Skeletova, Mauzerjeva in Rušorja pa v starih ženskih vlogah.

Curij, 19. februarja. Beograd 10.—, Pariz 7.60. London 16.275. New York 431.—, Bruselj 69.—, Milan 21.70, Madrid 40.—, Amsterdam 229.—, Berlin 172.50, Stockholm 102.60, Oslo 98.50, Kopenhagen 83.50, Sofija 425.—, Lisabona 1726.50, Budimpešta 55.—, Atene 300.—, Carigrad 337.50, Bukarešta 212.50, Helsingfors 875.—, Buenos Aires 101.50.

nici. Slučajno je prišlo ob tem času mimo nekaj ljudi, ki so bili priča tragedije. Žrtve se je še nekajkrat oglašila s slabotnim glasom v strugi. Voda je jo odnesla proti zatvornici, kjer je vse zamrlo in utihnilo. Ker se je vse zgodilo v naglici, ker je voda globoka in deroča in ker vlada tam popolna tema, ni bilo mogoče na reševanje niti misliti. Nekdo je vzdiknil, da bi bilo o tem treba obvestiti policojo, narkar je drugi odvrnil, da je že nekdo tekkel po stražniku.

Nekaj časa so nekateri še tekli vzdolž struge, pa o žrtvi ni bilo več nobenega sledu. Globoka in deroča voda je ta čas očitno že storila svoje in zalila žrtve. Če je prepir v zvezi s to žrtvijo, je medtem oni drugi na desni strani struge že brez sledu izgubili nekje v Hradekega vasi ali pa proti karlovcememu mostu. Zanimivo je, da službojoči stražnik, ki je patroliral nekako ob pol dvanajstih po cesti proti Hradekega vasi, ni ob tem času opazil še nič sumljivega, ker se je založna odigrala šele po tem času. Podrobna preiskava policije bo morda šele razjasnila podrobnosti o tem dogodku ter ugotovila pravo ozadje o tragediji in pa — kar je glavno — kdo sta njena žrnaka. Vse kaže, da gre za ljubavno tragedijo.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklita, izjave beseda din 1.— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglasne ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8.— din

ODDA SE
s 1. marcem pekarija ali za trgovski lokal oz. skladišče, v sredini mesta v Kranju. Informacije sodni upravitelj Likozar Joško, trg., Kranj. 513

OGLASUJ

»Slov. Narodu«

50 PAR ENTLANJE

asuriranje, vezanje zaves, pedla, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. Julijana, Gospodarska c. 12 in Franciškanska ul. 3. 3. T.

POSTELJNE MREŽE

izdeluje in ima stalno v zalogi — rabljene se sprejmejo v popravilo najceneje — ALOJZ ANDLOVIC, Gregorčičeva 9. T.

KLISEJE

ENO VEČERJE
JUGOGRAFIKA
SVETPA NASIP 23

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

KUPUJEM IN PRODAJAM
rabljene čevlje in moške obleke, rabljeno perilo in stare cunje
KLAVŽER
Ljubljana, Vošnjakova 4. 521

ZENITEV

MLADA URADNICA
za mlado uradnico, ki želi biti najboljša žena trgovcu ali akademsko izobraženemu gospodu, ki bi jo spoštovali kljub temu, da je brez premoženja. Samo resne ponudbe poslati na šifro: »Uradnica 22«.
516

Mreže

za postelje dobite najceneje v Komenskega ulici 34

Izdelovanje posteljnih žičnih vložkov.

Matevž Orel

uslužbenec drž. žel. v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 20. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Janševa ul. 4, na pokopališču k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 18. februarja 1941.

Žalujoci:

FRANCIŠKA — soproga;

STANE, IVAN, FRANCI, ANICA — otroci,

in ostalo sorodstvo.

Draginja bo začela popuščati?

Kaže, da se bo letos posrečilo ustaliti cene — Največ zavis od razvoja vojne in letošnje letine

Ljubljana, 19. januarja. Končno je tudi pri nas prodorilo spoznanje, da je najnujnejši ukrep v boju proti posledicam vojne v gospodarstvu popolna ustalitev cen. Do tega spoznanja so prišli v nekaterih državah s tako zvanim dirigiranim gospodarstvom že v začetku vojne. V svobodnem gospodarstvu seveda ni mogoče predpisovati cen. Draginja pa morda tudi ni mogoče zavezati, kolikor narašča zaradi čedalje dražje uvoznega blaga. Vse, kakor pa je mogoče politika prisilnih cen, kakor kažejo nekateri primeri. Pri nas so bili ne le davno izdani ukrepi za ustalitev cen. Razglašeno je bilo, da uradi za nadzorstvo nad cenami ne bodo več dovoljevali nobene podražitve in zato bi naj trgovci ne kupovali blaga po cenah, ki bi ne mogle ustrezati sedanjim prodajnim cenam. Pri tem seveda nastaja vprašanje, ali bodo trgovci tudi vselej dobili blago po starih cenah in če ne bo zaradi tega nastalo pomanjkanje kakor je že prej pri nekaterih vrstah blaga.

DRAGINJA PO SVETU IN PRI NAS

Življenjski stroški so se lani povečali tudi v mnogih državah, ki se ne vojskujejo. Zato je pa tem bolj zanimivo, da so se najmanj povečali v Nemčiji, le za 1%, kakor čitamo v bulletinu Društva narodov. Za 1% so se življenjski stroški povečali samo še v Zedinjenih državah. Najbolj je draginja prizadela Kitajce na zasedenem ozemlju, kjer so se življenjski stroški povečali za 114%. V Angliji so se življenjski stroški povečali za 21%, v Grčiji za 15%, na Norveškem za 26, v Švici za 16,5, v Turčiji za 21, na Madžarskem za 15, na Finskem za 25, na Irskem za 20, v Palestini za 23, na Japonskem za 17, v Južno afriški zvezi za 5, na Portugalskem za 7,5, v Peruju za 10, v Rumuniji za 44 in v Jugoslaviji za 46%. Te številke so dovolj jasne, da ne potrebujejo pripomb.

ZAKAJ PRI NAS TAKA DRAGINJA?

Zakaj je prav pri nas draginja zavzela tako velik obseg, da so se življenjski stroški povečali bolj kot v drugih državah? Naša država je kmetijska, a nikdar ne smemo pozabiti, da naše kmetijstvo ni aktivno. Ko je začela naraščati draginja, na vodilnih mestih niso videli zla v podraževanju kmetijskega blaga, ker so se ozirali na nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov. Splošna draginja je pa tako naglo naraščala, da je bilo vendar treba izdati ukrepe proti nji. Tako je bila najprej izdana uredba o pobjanjanju dragine in brezvestne spekulacije. Po tej uredbi je bila kmetijsko blago izsveto, tako da je bila spekulacija z njim omogočena. Prav kmetijsko blago pa sestavlja velik del najnujnejših življenjskih potrebščin. Posledice so se morale kmalu pokazati. Življenjski stroški so začeli naglo naraščati. Podraževati se je pa tudi začelo industrijsko blago, izdelano iz kmetijskih sirovin. Upoštevati moramo še, da je naša industrija v veliki meri odvisna od uvoženih sirovin, kar velja n. pr. za tekstilno industrijo. Sirovine iz tujine so se podražile že zaradi prevoznih težav. Naša tekstilna industrija v mirnem času ni dovolj skrbela, da bi se osamosvojila, kar se ji zdaj še posebno mašuje. Kupovalci mora sirovine po cenah, ki jih diktira tujina ali pa ustaviti obratovanje. Posledica je veliko povečanje stroškov za obliko.

SAMA IZ SEBE RASE...

Draginja redi sama sebe; njene posledice ji podaljšujejo življenje. Ko že ni več prvotnih vzrokov za draginjo, je dovolj sekundarnih. Življenjski stroški so se povečali in zaradi tega je bilo treba zvišati plače in mezde. Zaradi zvišanih mezd se je pa podražila industrijska produkcija; industrijsko blago je dražje, zato so se življenjski stroški povečali še bolj in se podražilo kmetijsko blago. Iz tega začaranega kroga morda res ni nobenega drugega izhoda kakor diktatorsko predpisati cene, ne glede na zakone klasične trgovine. Ko je konec prelaganja bremen dragine od producenta na konzumenta, mora nekdo — najbolj bi bilo, da bi si enako razdelili — prevzeti žrtve. Brez žrtve pa ni mogoče zaustaviti divje gonje med cenami in mezdami ter med cenami industrijskega in kmetijskega blaga.

KAJ SE LAHKO ŠE PODRAZI?

Prevelika pričakovanja bi nam lahko prinesla razočaranje. Kmetijsko blago se bo še lahko podraževalo, dokler ne bodo cene maksimirane za vse vrste. Samo maksimiranje pa lahko ostane tudi brez pomena, če blaga ni dovolj na prodaj. Zato je treba predvsem urediti tržne razmere. Če je že uvedeno nadzorstvo nad cenami, bi

morali biti prav tako nad vsemi tržišči. To se pravi, da bi morali vedeti vsaj približno koliko kmetijskega blaga posameznih vrst imamo in koliko ga smemo izvoziti. Ni dovolj, če vodimo le evidenco o preskrbi prebivalstva z moko, za prehrano mora biti tudi dovolj krompirja, masti itd. Jeseni je bilo mnogo krompirja »zavrtanega«; kmetje ga niso hoteli prodajati, ker so pričakovali, da bo spomladi dražji in da ga bodo lahko izvažali. Naša statistična služba je pa tako slaba, da ni mogoče niti približno ugotoviti, koliko krompirja je v zalogah in koliko bi ga moralo priti na tržišča, da bi ga bilo dovolj za prehrano prebivalstva. Če bomo pred pomladjo izvozili preveč krompirja, bo zelo prizadeto tudi revnejše kmetičko prebivalstvo, ki mora krompir kupovati za seme. V splošnem interesu je, da bo letos čim več obdelane zemlje in zato tudi čim več posajenega krompirja, zaradi tega bi pa semenski krompir spomladi ne smel biti predrag.

POVPREČNO PORABIMO NA LETO:

Povprečna poraba živeža je pri nas mnogo manjša kakor v drugih državah. Zato bi pa ne smeli še zmanjševati porabe. Naslednje številke nam kažejo, da je povprečna poraba pšenice na prebivalca in leto pri nas 97—112 kg, v Belgiji 207, Franciji 204, Belgiji 196, Italiji 185, na Angleškem 160, v Španiji 155, na Madžarskem 140 na Nizozemskem 134 in v Zedinjenih državah 126 kg. Silno mala je tudi poraba krompirja pri nas v primeri s številnimi

drugimi državami. Pri nas porabimo na leto in prebivalca največ 50, najmanj pa 10 kg krompirja, med tem ko znaša poraba na Poljskem 932, v Nemčiji 703, Belgiji 449, na Nizozemskem 335 in na Norveškem 312 kg. Poraba koruze znaša na leto povprečno na prebivalca 157 kg, ječmena 30, rži 26 in ovs 2 kg. Na zadnjem mestu smo po porabi sladkorja: 5,5 kg, med tem ko znaša poraba na Angleškem in v Zedinjenih državah 47,2 kg, na Švedskem 48,3 kg itd.

V SLOVENIJI PO 72,8 KG PŠENICE...

Poslej bo poraba pšenice pri nas še manjša. Na nakaznice sme prejeti odrasli človek le 4 kg pšenične moke moka na mesec, kar znaša 72,8 kg pšenice na leto, če računamo isto razmerje med pšenico in moko, kakršno je v veljavi v predpisih, koliko moka, odnosno pšenice sme imeti pridelovalec v zalogi na leto. Določeno je bilo, da si sme pridelovalec obdržati na leto in osebo po 300 kg pšenice ali 240 kg moka. Obroki za konzumente same, ki niso hkrati pridelovalci, so torej v naši banovini znatno manjši: le 48 kg moka, kar ni niti polovica dosedanjih povprečnih porab na prebivalca in leto.

Te ugotovitve bi bilo treba upoštevati v prehranjevalni politiki in skrbeti bi naj, da se bo upanje na dobro letino uresničilo. Prva zahteva bi pa morala biti, da bi vsaj letos ustalili cene. Tudi, če vojne letos še ne bo konec, bi draginja ne smela več naraščati.

Razveseljiva bilanca Ljudske univerze

Ta naša ugledna ustanova je lani v polni meri izpolnila svoje naloge

Ljubljana, 19. februarja. Ljudska univerza je postala — ljudska v dobrem pomenu besede; njeno delovanje služi v polni meri pravemu namenu, širjenju izobrazbe med najširšimi plastmi prebivalstva. Pridobila si je ugled in postala je priljubljena med meščanstvom, zato so pa tudi njena predavanja vedno dobro obiskana. Zaradi tega moramo opozoriti na njeno delovanje še posebej s poročilom o njenem letnem rednem običnem zboru, ki je bil snovi v trgovski šoli v Gregorčičevi ulici.

Zborovalce je toplo pozdravil predsednik dr. Rudolf Mole, nekar je v uvod tiskanskega poročila spregovoril o stremiljenju in delovanju ustanove.

Predsednik je že na lanskem običnem zboru izrekel misel, da se poljudno znanstvena predavanja v Ljubljani preveč cepijo in bi kazalo, da bi se kolikor mogoče koncentrirala v Ljudski univerzi. Prizadevanja v tem smislu so rodila uspeh: Prirodoslovno društvo in Ljudska univerza sta sklenila dogovor, da bosta v sedanji poslovni dobi skupno delovala. Po dogovoru so predavanja prirejena pod okriljem Ljudske univerze in Prirodoslovno društvo skrbi za predavanja svojega področja. Nedavno je tudi Geografsko društvo izrazilo podobno željo po sodelovanju. Predsednik je naglasil, da je namen teh prizadevanj čim večja koncentracija poljudno znanstvenega dela; da se ohrani v poljudni obliki znanstvena raven predavanj; da se pripravi pot naši univerzi, ki naj bi prevzela prehodno delo pod svoje okrilje, da bo naša Ljudska univerza, kar sta podobni ustanovi v Beogradu in Zagrebu.

Odbor se je trudil, da je pridobil res dobre in priznane predavatelje, ki so se drage volje skoraj v vseh primerih oglašili ter ustregli prirediteljem. Predsednik se jim je iskreno zahvalil. Odbor bi pa tudi rad pridobil predavatelje od zunaj, a gnotne razmere mu tega ne dovoljujejo. Delovanje pri Ljudski univerzi sloni v resnici na čistem idealizmu. Ustanova nima nobenega lokala, ne more imeti plačanega uradnika in vsi njeni delavci delajo brezplačno. Zadoščenje jim je pa vedno polna dvorana ob predavanjih; pogosto je celo teklen naval, da mnogi ljudje niso dobili prostora.

Članski prispevki so tako skromni, da bi z njimi ne mogli prirediti nobenega predavanja. Načelo ustanove pa je bilo vedno, naj bodo poljudno znanstvena predavanja brezplačna, da se jih lahko udeleži vsak. Če bodo pa morali v prihodnje pobirati

malenkostno vstopnino, jo bodo le zato, da ne bodo zašli v zadregu ter da jim ne bo treba reducirati predavanj. Vstopnina bi bila tako nizka, da bi jo zmogel vsak, a nekateri bi je bili tudi oproščeni.

Da Ljudska univerza lahko prireja redno predavanja, je v veliki meri zasluha oblasti, ki jo podpirajo. Predsednik se je zahvalil za podpore prosvetnemu ministru, banški upravi in ljubljanski občini. Oblasti s sodelovanjem podpor priznavajo, da delo Ljudske univerze služi narodni prosveti. V teh resnih časih opazimo — je dejal predsednik — da ljudje najdejo utroho v dobrih predavanjih in jih še v večji meri obiskujejo kakor so jih v brezskrbnejših letih. To nam je zopet dokaz, da ni nobena žrtva za kulturne namene preveč. Predsednik se je tudi toplo zahvalil ljubljanskim dnevnikom za podporo in prošil, naj bi pomagali tudi v prihodnje. Prav tako se je zahvalil Filharmoničnemu društvu, da delo Ljudske univerze služi narodni prosveti, da je prepustilo za predavanje ob sredah proti primerni odškodnini svojo malo koncertno dvorano.

Končno je predsednik izjavil: Pri nekem predavanju se je zgodilo, da je neki gospod predavatelj izrekel ostro kritiko na naslov nekega društva in da je doživel reakcijo za svoje besede. Konstatiram, da je Ljudska univerza forum za svobodno izražanje misli in je vsak predavatelj sam odgovoren za svoja izvajanja, vendar moram s tega mesta ugotoviti, da bi bilo Ljudski univerzi zelo mučno, če bi se oseba obračunavanja prenesla na naš predavateljski oder. Take stvari seveda Ljudska univerza kategorično odklanja in ne more — razumljivo — prevzeti nikakršne odgovornosti zanje.

Tajnik prof. Stane Melihar je podrobno razčlenil delo Ljudske univerze v preteklem poslovnem letu (ki se krije s koledarskim). Predavanja so prirejali v sezoni redno vsak teden, ob sredah. Priredili so jih 20. Predavali so le naši znanstveniki. Med njimi štejejo tudi univ. prof. Zernika v Zagrebu in prof. Vulića v Beogradu. Tujezični predavani niso prirejali, že iz načela ne. Naglasiti je treba visoko raven vseh predavanj, pa tudi dober obisk. Število udeležencev se je gibalo od 87 do 316, srednji obisk vseh 20 predavanj pa je znašal 217 udeležencev. To je res lep uspeh. Obisk je od leta do leta večji in v pretekli poslovni dobi je bil stalno boljše kakor predlanskim. Občinstvo je po večini inteligentno. — Največji obisk je bil na predavanjih dr. L. Šavnika, univ. prof. dr. M. Rebeka in dr. M. Vidmarja. Manj zanimanja pa je

bilo za predavanja iz glasbene teorije in teoretično geografska. — Ljudska univerza deluje z zelo skromnimi sredstvi. Nje- no delo zasluži največjo podporo. Pred- vsem bi pa ustanova potrebovala vsaj skioptični aparat. — Blagajniško poročilo (blagajnik prof. J. Kosmatin), kaže, da so

lani s skromnimi dohodki krili izdatke, a seveda le zato, ker je bilo mnogo dela opravljeno brezplačno. — Predlog za razpisno odobro (revizorja dr. Zwiter in prof. Mihelak) je bil soglasno sprejet. — Volitve so vsako tretje leto in bodo na prihodnjem občnem zboru.

Kratice so poznali že v starem veku

Tudi to dokazuje, da na svetu ni nič novega

Učenjaki nam povedo, da so že stari Egipčani rabili moderne kratice, sestavljene po sedanjih pravilih. Od njih so jih polagoma prevzeli Grki in Rimljani. Znana je zgodba Tirona, ki si je za Cicerona izmislil nekakšen način okrajšane pisave tako, da ga smatrajo moderni stenografi za praočetka stenografije. V srednjem veku so rabili kratice v pisavi tako pogosto, da je moral izdati Filip Lepi več naredb, ki so prepovedovale rabo teh znakov vsaj v uradnih, pravnih in zdravniških aktih. V nekaterih deželah so takrat rabili tako pogosto kratice samo začetnih črk in inicijalk, ki naj bi izražale ne samo poedine besede, temveč celo cele skupine besed, da so postale nekatere listine tudi v besedilu nerazumljive in še zdaj imajo učenjaki mnogo pregledav z njimi, če jih hočejo prebrati.

In vendar naloga in namen teh kratic ni bil napraviti jih nejasne in nerazumljive. Scasoma so nasprotno, zlasti v znanosti in umetnosti, posebno v algebrbi, kemiji, medicini in glasbi, služile razjasnitvi gotovih pojmov, da so bili takoj razumljivi. Od začetka zgodovine so nastajale te kratice tako, da so jih sestavljali zlasti iz začetnih imen. Zgodovinsko najstarejši je monogram IHS — Jesus Hominum Salvator (Jesus odrešenik človeštva). Ta monogram se je največkrat pojavljal na kraljevskih pečatih daleč tja v srednji vek. Od tistih časov so bili podobni monogrami vedno pogostejši. Iz Kristusove dobe poznamo še drugo značko INRI — Jesus Nazareus Rex Judeorum, kar je bila prva historična značka te vrste, ki si jo

je bil izmislil Pilat, ko je obsodil Jezusa na smrt. Nad portali srednjeveških cerkva so se pojavljale navadno tri črke DOM, kar pomeni, da je cerkev posvečena Deo Optimo Maximo (Bogu najvišjemu in največjemu) ali štiri črke AMDG kar pomeni Ad majorem Dei Gloriam (V največjo božjo slavo), kar je bilo znano geslo jezuitskega reda. Izmed teh verskih značk so se ohranile do naših dni tri črke na grobovih naših vernikov RIP, kar pomeni Requiescat in Pace (Počivaj v miru).

Iz historičnih značk, ki so označevale mogočno rimsko gospostvo okoli vsega Sredozemskega morja tja daleč za Dunav in do današnje Galije, so znane štiri črke SPQR (Senatum populusque Romanus (Senat in ljudstvo rimsko). Te črke so bile tudi uradni znak Rima in z njim se je končal vsak uradni akt rimske države. Poleg teh štirih črk je nam zapustil stari Rim še uradni znak CR, kar pomeni Civis Romanus (rimske državljan).

Naša doba je pa dosegla v rabi kratice rekord. Dvajseto stoletje je v znamenju teh okrajšav, ki so se polagoma razširile na vse stroke, na vsa polja državne in javne uprave. Zda si sploh ne moremo misliti življenja brez okrajšav, pa naj že gre za podjetja, ustanove, urade in poedince. Imamo celo že posebne slovarje, v katerih je več tisoč kratic v mnogih svetovnih jezikih. Najbogatejšo zbirko kratice ima Sovjetska Rusija, kjer mora biti človek temeljito podkovan v tem novem načinu izražanja, če se hoče vsaj približno spoznati v njem.

Pismenost je zelo stara

Profesor univerze v Pittsburgu dr. Johnson je prišel do zanimivega, za kulturno zgodovino človeštva važnega odkritja. Nemški listi so poročali, da se je Johnson dolga leta ukvarjal z vprašanjem, kdaj so začeli stari Egipčani uporabljati koledar. S poskusi v planetariju je prišel na to, da se je zgodilo to najbrže 18. junija 3251 pred Kristusom. Ta datum je obenem najstarejši dokazni datum človeške pisave. Če so namreč Egipčani pred 5200 leti začeli uporabljati svoj koledar, so morali znati tudi pisati, saj so morali zabeležiti za svojo trgovino važne dneve.

Ugotoviti takih beležk pred uvedbo egiptiskega koledarja seveda ni mogoče, ker jih ne moremo časovno opredeliti. Če smatramo Johnsonove račune za pravilne, lahko trdimo, da je leto 3251 pred Kristusom obenem začetek pismenosti v Egiptu, s katerim je bil izračunani datum dokazan, je bil storjen tako, da je ameriški učenjak tako dolgo obračal planetarij, da je pokazal zvezdno konstelacijo približno pred 5.000 leti. V ta namen je rabil stroj planetarija polnih 10 ur, potem je pa bila odkrita konstelacija, odgovorjajoča Johnsonovim računom.

Palača brez oken

V ameriški državi Wisconsin stoji na bregu Michiganškega jezera mesto Racine, kjer so se odprla te dni vrata novega velikega poslopija, ki se močno razlikuje od vseh drugih s tem, da sploh nima nobenega okna. Če pogledaš na to poslopje od daleč se ti zdi, da vidiš pred seboj rdeče prepleksan preokceanski parnik z dvema širokima dimnikoma. Poslopje je namreč zgrajeno iz rdeče opeke in v tlorisu ima obliko podolgovatega jajca. To kar napravi na človeka vtis dimnikov sta iz poslopa štrleča zgornja dva jaška, ki sta zvezana s prezračevalno napravo v poslopiju samem.

Kako je pa poskrbljeno za svetlobo? V rdečih stenah so proge steklenih opek in skozi nje prodira v poslopje svetloba. Steklenih prog je toliko, da so vse skupaj dolge nad 40 milj ali 60 km. Poslopje ima več nadstropij in v vsakem so velike sprejemne in družabne dvorane. Ker so stene dvoran brez oken nekoliko enolične, je v dvoranih mnogo rož in vodometov. To ultramoderno poslopje je zgradil arhitekt Franc Wright, znan v Ameriki kot

mož, ki hoče v stavbarstvu uveljaviti čisto nove ideje. Zda gradi novo palačo, ki bo zavetilec njegove šole za arhitekturo in sicer v državi Arizona. Šola stoji v pustem vročem kraju in je prilagojena ondotnem podnebnju. Zgrajena je iz kamna, lesa in platna. Okna so brez okvirov. Na veliki terasi je bazen za kopanje in teniško igrišče.

Japonska glasba in glasbila

Evropska zlasti pa zapadno evropska javnost ve zelo malo ali pa nič o japonski narodni glasbi. Japonci so znani kot glasbo ljubeč narod. Glasba stoji na Japonskem na pomembnem mestu javnega življenja, in zato ji posvečajo veliko pozornost. Na čelu japonskih glasbil je koto, neke vrste citre, ki imajo 10 do 15 strun. Japonci obvaladajo to glasbilo zares umetniško. Drugo glasbilo je podobno kitarski in izvira iz Kitajske. Imenuje se biwa. Prvotno je bilo to veliko okorno glasbilo, ki so ga na Japonsku spreminili v melodično in nežno.

Najpopularnejši je pa samisen s tremi strunami. Kokiu je vijolično podobno glasbilo. Izmed pihal poznajo Japonci samo piščal z luknjicami kakor jih imajo naše flaute. Največja flauta se imenuje šakuhachi, najmanjša fuhe, najdrobnejša pa hičiriki. Glas vseh teh piščalk je retek. Japonci uporabljajo več vrst bobnov. Njihove koračnice so skoraj divje, silno ritmične. Ena njihova narodna himna izvira iz dobe 600 let pred Kristusom. Vsak stan na Japonskem ima svojo zborovsko pesem. Tudi nosilci vode, vrtnarji, podelovalci čaja imajo svoje himne. Moderna simfonična glasba zavzema v sedanji Japonski tudi pomembno mesto. Japonski orkester je prevzel iz Evrope več glasbil in jih združil v enoten orkester s starimi japonskimi glasbili. Tako je dosegel posebne zvočne enote.

Begunci se odpravljajo čez mejo

Reuter poroča iz Madrida, da je francoska ladja »Aislaud« odplula iz Marsella proti Riu de Janeiru. Ladja vozi na krovu nad 4000 židov iz Francije. Nizozemske in Belgije ter okoli 1500 španskih emigrantov v Južno Ameriko. Med potniki je tudi Alcala Zamora, prvi prezident republikanske Španije, s tremi družinskimi člani.

A. E. Fielding

46

Črna mačka prinaša srečo

Roman

— Da, nisem se zmotil. Tu je ime Gazler... jockey španskega markiza. Pravil je, da je bil zaposlen v Seville. Sem je prišel iz Bilbao. Zda leži v bolnici, ker ima grižo.

— Spregovorim z njim, gospod, — je dejal Pointer.

— Storite to. Želel bi, da preiščete to Farrantovo zgodbo čim prej iz razlogov, ki sem jih vam že povedal. — Broughton je pregledoval še druge seznane.

— Tu je Men-trobous. To je drugo ime enega izmed teh dečkov. Tega imena ne rabi v Angliji. Toda njegove potni list se glasi na ime Harold Byflet Men-trobous Gregory. Tu imate svoje drugo ime, Pointer.

Državni tožilec je zopet spravil svoje listine in povedal Pointerju vse, kar je vedel o teh dveh možih. Toda to je bilo samo desetina tega, kar je moral vedeti Pointer in kar je hotel dognati s Farrantovo pomočjo.

Pogovor je bil končan. Pointer si je zabeležil potrebne naslove in odšel.

V bolnici je pa zvedel, da je Gazler preveč bolan, da bi ga mogel zaslišati. Bil je napol nezavesten in čeprav so zdravniki upali, da bo okreval, zaenkrat niso hoteli dovoliti zaslišanja. Obljubili so pa Pointerju da mu sporoče čim se bo bolezen obrnila na bolje. Pointer je odšel na komisariat, da bi pognal ves aparat v preiskavi Farrantove preteklosti. Hotel je izslediti O' Maleya in irsko farmo blizu Seville, od koder naj bi dobil potrebne informacije.

XV.

Skodelica doktorja Wakefielda

Pointer je zastopil Broadbends in odšel na policijski komisariat kjer ga je pričakoval Walkers z vestjo, da je izsledil tistih sto delnic Rudolmi, za katere se je višji inspektor zanimal. Po njegovem odhodu je ostala vsa družba v Broadbendsu zbrana v jedilnici. Eva je opazila, kako malo so se vsi zanimali za obed.

— Rada bi vedela, kje prav za prav je, — je dejala Nica ironično.

— Koga misliš? — je vprašala Agnes.

— Vaš prstan, Phyll, — in Nica jo je ošinila z vprašujočim pogledom.

— Saj sem vam že povedala, da ne vem, — je odgovorila Phyll.

— Pa menda vendar ne mislite, da verjamem vaši zgodbi. Draga moja, nisem tako lakava kakor višji inspektor, neuma pa tudi nisem.

— Phyll je potisnila krožnik od sebe.

— Včasih bi želela, da bi bili na mestu sira Henryja, — je dejala naenkrat z osornim glasom.

— Nica je zakašljala. — O tem ne dvomim, draga moja. Toda hvala bogu sem živa in na tej zgodbi imam velik interes.

— Seveda, to razumem, — je dejala Phyll s posebnim naglasom. — O tem zopet mi vsi ne dvomimo.

Eva je čutila, da mora ona kot edina neudeležena prekiniti ta nevarni pogovor. Ta čas ji je pa prišlo na pomoč gospa Stokesova.

— Mimogrede rečeno, — je posegla vmes Agnes, — dobila sem pismo od gospe Glaveeve, hčere doktorja Wakefielda. Strašna tragedija ubogega Henryja jo je silno pretresla. Menda je odpotovala iz vasi že pred štirinajstimi dnevi. Piše mi med drugim, da je prodala Gaskellu omarico, polno zdravil, ki ji je bila ostala po očetu. Gaskell rabi menda mnogo zdravil.

— Omarico polno zdravil? — je ponovila Nica z zanimanjem. — To slišim prvič. To utegne biti važno. Ali ne veš, kakšna zdravila so to?

— Oh! — Agnes je prebledela. — Na to nisem nikoli pomislila. Omarica je bila polna najrazličnejših stekleničic. Med njimi so tudi strupi. Spominjam se, da je gospa Glaveeva pred odhodom pravila, da je omarico zaklenila prav zato, ker so bili v nji strupi. Hotela je poslati po svoje stvari, ko bi imela čas, med tem je pa zbolela.

Pointer, ki se je zanimal za to, odkod je mogel

dobiti morilec strup, je dobil obširnejši seznam vseh krajev daleč naokrog, od koder bi mogli strupi izvirati. Toda med njimi ni bil omenjen doktor Wakefield, niti hišica, ki jo je bil najel Gaskell. Policija je bila najbrže čisto pozabila na pokojnega zdravnika.

— Če je dobil morilec strup iz te omarice, ni verjetno, da bi bili ostali v nji sledovi po njem, — je pripomnila Nica.

— Ta omarica! — je vzkliknila Agnes in se obrnila k Evi. — Da mi to ni prišlo na misel! In zdaj sem si malone na jasnem. Kar jo je ošinil sin s takšnim pogledom, da ji je zastala beseda v grlu. To liko strahu in srda ni videla Eva še v nobenem obrazu.

Agnes Stokesova je bila takoj na njegovi strani. — Ah, moj ubogi fant! — je dejala z ljubečim glasom. — Moj ubogi fant. Želela bi, da bi ti bilo prizanešeno, verjamim mi. Toda ona je ukradla to pismo in ga uničila. To pomeni...

— To, kar je storila Alison Gaskellova, je izključno njena stvar, — je dejal Noel odločno. — Če pa hočeš zaplesti v to zadevo obe sestrji, je to nekaj drugega. Oženil bi se z Beatrico, če treba takoj jutri, če bi me hotela. Njeno življenje s takim očetom, kakršen je on, je pravi pekel. Škoda, da ni kdo zastupil njega. Zda pa hočeš brez vsake utemeljitve izkoristiti to zgodbo z omarico in strupi proti njim...

Noel je naenkrat obmolnil, kajti njegova mati je zaplakala.